

3718
๑๒๓๙๐
๕.๖

โอกาสการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทโรงเรียน
สถานภาพส่วนตัว และผลการเรียนของนักเรียน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร โทร ๑๑๒๑๖๗๐, ๑๑๑๐๐๐๐

112 ส.ย. 2521

ปริญญาบัตร
ของ
วิศิษฐ์ นาคำป่า

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มีนาคม ๒๕๒๑

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้.

อ.ว. สมนัด

ประธานกรรมการ

อ.ว. สมนัด

กรรมการ

อ.ว. สมนัด

กรรมการ

มีนาคม ๒๕๒๑

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันหนวี อาจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล และอาจารย์ ปฐม นิคมานนท์ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ และนักเรียนที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ที่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี.

วิศิษฐ์ นาคำป่า

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑	๑
บทนำ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๕
ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า	๕
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๕
ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า	๖
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๗
สมมุติฐานในการวิจัย	๘
๒	๑๑
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารงานวิจัยในประเทศไทย	๑๑
เอกสารงานวิจัยต่างประเทศ	๑๖
๓	๒๐
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๒๐
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๔
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๕
การจัดกระทำกับข้อมูล	๒๗
การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๗
๔	๒๘
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๒๘
โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียน	
ที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา	๓๐

	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดา มารดา นักเรียน	๓๕
	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัว นักเรียน	๔๓
	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษา ของบิดา มารดา นักเรียน	๔๖
	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของ นักเรียน	๕๑
	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เลี้ยงหรือ เกยเรียน ในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่	๕๕
	โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน	๕๗
	โอกาสในการเรียนต่อเมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของนักเรียน	๖๑
๕	สรุป	
	อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	๖๕
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้ว่า	๖๕
	สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่า	๖๕
	กลุ่มตัวอย่าง	๖๖
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๖๖
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
	ผลการวิจัย	๖๘
	อภิปรายผล	๗๕
	ขอเสนอแนะทางการศึกษา	๘๑
	ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่ทำงานวิจัยต่อไป	๘๒
	บรรณานุกรม	๘๘
	ภาคผนวก	๘๙

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	แสดงอัตรา ร้อยละ ของนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งสี่ชั้นตอนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๕ จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์	๒
๒	แสดงรายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง	๖๖
๓	แสดงจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๕ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน	๓๑
๔	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ที่กำลังเรียนอยู่ และโรงเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา	๓๖
๕	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา	๓๓
๖	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึง ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา	๓๔
๗	แสดงจำนวนประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	๓๕
๘	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ที่กำลังเรียนอยู่ และอาชีพบิดาของนักเรียน	๓๗

๕. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์
เมื่อพิจารณาถึงอาชีพค่านักเรียน ๓๘
๑๐. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบค่านักเรียนกับอาชีพของประชากร ๔๐
๑๑. แสดงจำนวนร้อยละของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๔๒
๑๒. แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน
ที่กำลังเรียนอยู่และรายได้ของครอบครัว ๔๓
๑๓. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์
เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน ๔๔
๑๔. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึง
รายได้ของครอบครัวและรายได้เฉลี่ยของประชากร ๔๕
๑๕. แสดงจำนวนประชากรชายอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำแนกตามชั้นที่เรียนสำเร็จ ๔๖
๑๖. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา ๔๘
๑๗. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์
เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา นักเรียน ๔๘

๑๘	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษา	๕๐
๑๙	แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนบุตรในครอบครัว ประชากร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ จำแนกตามลำดับที่เกิด	๕๑
๒๐	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามจำนวนพี่น้องในครอบครัว	๕๒
๒๑	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน	๕๓
๒๒	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน	๕๔
๒๓	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่	๕๕
๒๔	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่	๕๖
๒๕	แสดงจำนวนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิภาคในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล	๕๗

๒๖	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิภาค	๕๘
๒๗	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงภูมิภาคของนักเรียน	๕๘
๒๘	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงลักษณะ ภูมิภาค	๖๐
๒๙	แสดงจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๕ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ จำนวน ๖ โรงเรียน จำแนกตามผลการเรียน	๖๑
๓๐	แสดงกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ที่กำลังเรียนอยู่และผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๖๒
๓๑	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๖๓
๓๒	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๖๔

บทที่ ๑

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาในทุก ๆ ด้าน นักเศรษฐศาสตร์ นักการศึกษา ตลอดจนนักวางแผนพัฒนาต่างยอมรับว่า การพัฒนาประเทศจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ (ซาร์จ บัวศรี, ๒๕๑๔ : ๕๐) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การมีกำลังคนที่ได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอในทุกระดับแล้ว จะเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการผลิตของประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นได้ ก็โดยการใช้จ่ายทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีคุณภาพต่ำ การสูญเสียทางเศรษฐกิจย่อมเกิดขึ้นและเป็นภาระแก่สังคมโดยรวม ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาที่ไม่ได้สัดส่วนกับความต้องการกำลังคน หรือการขาดแคลนแรงงานฝีมือในระดับต่าง ๆ ย่อมเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

โดยทั่วไปแล้วประเทศที่กำลังพัฒนา มักจะมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่ทั่วถึงสำหรับประชาชน ด้วยเหตุนี้คนที่ใช้แรงงานจึงมักได้รับการศึกษาเพียงแค่นี้ระดับประถมศึกษา และไม่ได้รับการฝึกอบรมในวิชาชีพ ประสิทธิภาพในการทำงานจึงต่ำ และส่งผลให้ผลผลิตต่ำด้วย (สายหยุด จำปาทอง, ๒๕๑๑ : ๕๔) นักการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญ และความสนใจต่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ไม่แพ้การศึกษาในระดับอื่น ๆ

การมัธยมศึกษาควรเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาความสามารถให้ตนเอง มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ให้ความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นข้อจำกัด (คณะกรรมการวางแผนงานเพื่อการปฏิรูป, ๒๕๑๔ : ๕๔ - ๕๗) ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ที่ระบุว่า "รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา เพื่อประกันความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ" (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๐ : ๓๔๔) นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ ๔

ได้กล่าวถึงโอกาสในการ เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้ว่า รัฐจะจัดและส่งเสริมให้มีความเสมอภาคทางการศึกษา โดยรัฐจะเร่งจัดการศึกษาตามบังคับให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกท้องถิ่น ส่วนการศึกษาที่มีโอกาสบังคับรัฐจะสนับสนุนให้จัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน ตามกำลังทาง เศรษฐกิจ และความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๐ : ๒๕๑)

อย่างไรก็ตาม จากสถิติการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๒๔๑,๕๐๗ คน แต่มีนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เพียง ๗๑,๑๐๘ คน (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, ๒๕๑๔) และจากข้อมูลของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ แสดงให้เห็นว่า วิชาคะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีอัตรา ส่วนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อประชากรต่ำสุด ดังตารางที่แสดงไว้

ตาราง ๑ แสดงอัตรา ร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งสี่ต่อประชากร พ.ศ. ๒๕๑๕
จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์

ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง
แพร่ (๒.๐๘)	ภูเก็ต (๔.๒๕)	นครราชสีมา (๑.๒๑)	กรุงเทพฯ (๕.๑๑)
เชียงใหม่ (๒.๐๓)	สงขลา (๒.๗๒)	ขอนแก่น (๑.๑๘)	นนทบุรี (๔.๒๔)
ลำปาง (๑.๗๐)	ยะลา (๒.๖๐)	อุบลราชธานี (๑.๑๓)	สิงห์บุรี (๒.๘๓)
ลำพูน (๑.๘๗)	ชุมพร (๒.๓๓)	อุตรธานี (๑.๐๘)	สมุทรปราการ (๒.๗๒)
นครสวรรค์ (๑.๘๖)	ระนอง (๒.๑๘)	มหาสารคาม (๑.๐๘)	สมุทรสงคราม (๒.๖๕)
อุตรดิตถ์ (๑.๘๕)	นครศรีธรรมราช (๒.๐๘)	สกลนคร (๐.๘๘)	อ่างทอง (๒.๕๐)
พิษณุโลก (๑.๘๒)	ตรัง (๒.๐๒)	หนองคาย (๐.๘๖)	ชลบุรี (๒.๓๐)
ตาก (๑.๒๕)	สุราษฎร์ธานี (๑.๘๖)	กาฬสินธุ์ (๐.๘๓)	เพชรบุรี (๒.๒๒)
แม่ฮ่องสอน (๑.๑๗)	พังงา (๑.๗๑)	นครพนม (๐.๘๐)	ราชบุรี (๒.๑๘)

ตาราง (ต่อ)

ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง	
น่าน	(๑.๑๖)	พัทลุง	(๑.๘๘)	เลย	(๐.๘๖)	นครนายก	(๒.๐๖)
พิจิตร	(๑.๐๘)	สตูล	(๑.๖๒)	ชัยภูมิ	(๐.๘๓)	ฉะเชิงเทรา	(๒.๐๐)
สุโขทัย	(๑.๐๓)	ปัตตานี	(๑.๕๐)	ร้อยเอ็ด	(๐.๘๓)	นครปฐม	(๒.๐๐)
เชียงใหม่	(๐.๕๓)	กระบี่	(๑.๓๓)	สุรินทร์	(๐.๘๒)	พระนครศรีอยุธยา	(๑.๘๘)
เพชรบูรณ์	(๐.๗๕)	นราธิวาส	(๑.๓๖)	ยะลา	(๐.๗๖)	ลพบุรี	(๑.๗๗)
กำแพงเพชร	(๐.๕๘)			บุรีรัมย์	(๐.๖๘)	สระบุรี	(๑.๖๘)
				ศรีสะเกษ	(๐.๕๘)	ประจวบคีรีขันธ์	(๑.๖๐)
						จันทบุรี	(๑.๕๘)
						ปทุมธานี	(๑.๕๒)
						อุทัยธานี	(๑.๕๑)
						ชัยนาท	(๑.๕๑)
						สมุทรสาคร	(๑.๔๑)
						ระยอง	(๑.๓๖)
						ตราด	(๑.๓๑)
						สุพรรณบุรี	(๑.๒๒)
						ปราจีนบุรี	(๑.๒๐)
						กาญจนบุรี	(๑.๑๔)

(กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา : ๒๕๑๕)

จากตารางดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอยู่ถึง ๑๑ จังหวัด ที่มีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาไม่ถึงร้อยละ ๑ ของจำนวนประชากร จังหวัดเหล่านั้นคือ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ยะโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด รัษฎุมิ เลย นครพนม กาฬสินธุ์ หนองคาย สกลนคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา น้อยกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย

จากรายงานของคณะกรรมการวางแผนการศึกษาได้กล่าวว่าการศึกษา ของไทยในปัจจุบันอยู่ในวงจำกัด ผู้ที่มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัว ที่มีฐานะได้เปรียบทางเศรษฐกิจและอยู่ในตัวเมือง ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในชนบท จะมีโอกาส ก็แต่เพียงการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น (คณะกรรมการวางแผนการศึกษา, ๒๕๐๔ : ๕๔) ซึ่งรายงานดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพการศึกษาของไทย โดยรอนสกี และ ก่อ สวัสดิพิพานิชย์ ที่พบว่า นักเรียนไม่มีโอกาสได้เรียนต่อมากที่สุด เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สำหรับเด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้ว ประมาณครึ่งหนึ่งได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ส่วน อีกครึ่งหนึ่งต้องออกจากโรงเรียนไป นอกจากนั้นยังพบอีกว่าเด็กที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ประมาณ ๕ คน จะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือ ๖ ได้เพียงหนึ่งคนเท่านั้น (รอนสกี สแตนเลย์พี, ๒๕๐๔ : ๑๑)

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาว่าเนื่องจากประกอบไปด้วยที่เป็นปัจจัย ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อันจะเป็นประโยชน์สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในการจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน นำไปพิจารณากำหนดแนวทางในการรับนักเรียนเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สอดคล้องกับคำว่า "ความเสมอภาคทางการศึกษา" ยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ และโรงเรียนราษฎร์

๒. เพื่อศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยพิจารณาจาก สถานภาพส่วนตัวของนักเรียน และเปรียบเทียบกับ เกณฑ์เฉลี่ยที่น่าจะ เป็นตามสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ โดยจำแนกตามผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้ จะช่วยให้ทราบถึงสถานภาพส่วนตัวของนักเรียนที่สัมพันธ์กับการได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อันจะเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในการจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนนำไปประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางในการรับนักเรียนเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สอดคล้องกับคำว่า "ความเสมอภาคทางการศึกษา" ยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๑. การศึกษาค้นคว้านี้ จัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยไม่ครอบคลุมไปถึงนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา หรือนักศึกษาในสถาบันอื่น ๆ ที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ของกระทรวงศึกษาธิการ

๒. โรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มมาจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ สายสามัญ รวม ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น และ สกลนคร

ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

๑. ประเภทของโรงเรียน

- ๑.๑ โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด
- ๑.๒ โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ
- ๑.๓ โรงเรียนราษฎร์

๒. สถานภาพส่วนตัวของนักเรียน ซึ่ง ได้แก่

- ๒.๑ อาชีพบิดา (มารดา)
- ๒.๒ รายได้บิดา (มารดา)
- ๒.๓ ระดับการศึกษาของบิดา (มารดา)
- ๒.๔ จำนวนพี่น้อง
- ๒.๕ มีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่
- ๒.๖ ภูมิลำเนา (ในเมือง, นอกเมือง)

๓. ผลการเรียนรู้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ตัวแปรตาม ได้แก่

โอกาสการได้เข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ซึ่งแบ่งออกเป็น

๑. การได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
๒. การได้เข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

๑. โอกาสในการเข้าศึกษา หมายถึง การได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยที่ว่าจะเป็นของประชากรทั้งหมด
๒. ประเภทของโรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่นักเรียนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และสถานศึกษาที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ได้แก่
 - ๒.๑ โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด
 - ๒.๒ โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ
 - ๒.๓ โรงเรียนราษฎร์
๓. อาชีพบิดา (มารดา) หมายถึง ลักษณะของการประกอบอาชีพของบิดา ของนักเรียน สำหรับในกรณีที่ไม่มีบิดาหรือบิดาไม่ได้ประกอบอาชีพให้ถือเอาอาชีพของมารดา หรือผู้ปกครองแทน โดยแบ่งออกเป็น ๖ ประเภทคือ (UNESCO อ้างจาก ประพนธ์ เจียรกุล, ๑๘๖๗ : ๒๓)
 - ๓.๑ กลุ่มอาชีพชั้นสูง และนักบริหาร เช่น แพทย์, วิศวกร, ครูปริญญา และข้าราชการ ตั้งแต่ระดับหัวหน้าแผนกขึ้นไป
 - ๓.๒ กลุ่มนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม, นายธนาคาร, นายห้างใหญ่, ทบพิเศษ
 - ๓.๓ กลุ่มพ่อค้าธรรมดา เจ้าของร้านค้า
 - ๓.๔ เสมียน, ลูกจ้างมีเงินเดือน, ข้าราชการชั้นประทวน
 - ๓.๕ เกษตรกรทั่วไป
 - ๓.๖ กรรมกรรายวัน, กรรมกรไม่มีทักษะ
๔. รายได้บิดา (มารดา) หมายถึง รายได้ต่อเดือนของ
 - ๔.๑ บิดามารดาารวมกันในกรณีทั้งคู่ประกอบอาชีพมีรายได้ต่อเดือน
 - ๔.๒ บิดาในกรณีที่มีมารดาไม่ได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้เป็นเดือน โดยแบ่งรายได้ต่อเดือนออกเป็น ๕ ช่วงคือ

- ก. รายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท
- ข. รายได้ระหว่าง ๑,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐ บาท
- ค. รายได้ระหว่าง ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๓,๐๐๐ บาท
- ง. รายได้ระหว่าง ๓,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐ บาท
- จ. รายได้เกินกว่า ๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

๕. ระดับการศึกษาของบิดา (มารดา) ให้ถือเอา ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดา คนใดคนหนึ่งเป็นเกณฑ์ ในกรณีที่ไม่มีบิดามารดา ให้ถือเอา ระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยแยกออกเป็น ๔ ระดับดังต่อไปนี้

- ๕.๑ ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
- ๕.๒ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ไม่เกิน ประถมศึกษาปีที่ ๗
- ๕.๓ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ แต่ไม่เกิน มัธยมศึกษาปีที่ ๓
- ๕.๔ จบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แต่ไม่เกิน มัธยมศึกษาปีที่ ๕
- ๕.๕ จบมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือเทียบเท่า เช่น

ป.กศ., ป.ป., มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

- ๕.๖ จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ.สูง, อ.ก.ศ., พ.ม., ป.ว.ส. ฯลฯ
- ๕.๗ จบปริญญาตรี
- ๕.๘ จบสูงกว่าปริญญาตรี

๖. จำนวนพี่น้อง หมายถึง จำนวนบุตรที่เกิดร่วมบิดามารดาเดียวกันกับตัวนักเรียน รวมทั้งตัวนักเรียนด้วย โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ

- ๖.๑ ไม่เกิน ๔ คน
- ๖.๒ เกินกว่า ๔ คน ขึ้นไป

๗. มีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ หมายถึง พี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนักเรียน เคยเรียนหรือกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในปัจจุบัน

๔. ภูมิลาเนา หมายถึง ถิ่นฐานที่ครอบครัวของนักเรียนตั้งอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๔.๑ ในเมือง หมายถึง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล หรือในรัศมี ๑ กิโลเมตร จากเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

๔.๒ ชนบท หมายถึง ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือในชนบทที่อยู่ห่างไกลออกไป

๕. ผลการเรียน การศึกษารั้งนี้ ถือเอาเปอร์เซ็นต์หรือเกรดเฉลี่ยที่นักเรียนสอบได้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งแยกออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๕.๑ กลุ่มผลการเรียนสูง หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๐๐ ขึ้นไป หรือเปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ ๗๕ % ขึ้นไป

๕.๒ กลุ่มผลการเรียนปานกลาง หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ ถึง ๒.๙๙ หรือ เปอร์เซนต์ตั้งแต่ ๖๐ ถึง ๗๔ เปอร์เซนต์

๕.๓ กลุ่มผลการเรียนต่ำ หมายถึง เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า ๒.๕๐ ลงมา หรือ เปอร์เซนต์ต่ำกว่า ๖๐ เปอร์เซนต์ลงมา

สมมติฐานในการวิจัย

๑. นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากสถานศึกษาที่ต่างประเภทกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน
๒. นักเรียนที่บิดามารคามีอาชีพแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน
๓. นักเรียนที่บิดามารคามีรายได้แตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๔. นักเรียนที่มีความสามารถระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๕. นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๖. นักเรียนที่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่กับนักเรียนที่ไม่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนอยู่ในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่มีโอกาสดำเนินการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๗. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองและในชนบท มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๘. นักเรียนที่มีผลการเรียนจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ^{H₀} _{H₁} ^{(a) / (a, n)} แตกต่างกันมีโอกาสดำเนินการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน.

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องโอกาสความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่น่าจะกล่าวถึงคือ

เอกสารงานวิจัยในประเทศไทย

การวิจัยสาเหตุที่เด็กไม่ได้เข้าสอบในโรงเรียนประชาบาลจังหวัดกาญจนบุรี ของกรมสามัญศึกษา (สามัญศึกษา กรม, ๒๕๐๕ : ๑๒ - ๑๘) พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสถานภาพส่วนตัวของเด็กที่มิได้เข้าสอบมีลักษณะดังนี้

๑. เกี่ยวกับอาชีพของผูปกครอง

อาชีพหลักของผูปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การทำไร่ ทำนา รับจ้าง และอาชีพเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ซึ่งอาชีพดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้เท่านั้น

๒. เกี่ยวกับรายได้รายจ่ายของครอบครัว

ตามลักษณะของอาชีพปรากฏว่า เป็นรายได้ประเภทผลิตผลจากไร่นา เป็นส่วนใหญ่ ผูปกครองนักเรียนมักเก็บผลิตผลเหล่านั้นไว้เพื่อเลี้ยงครอบครัว และนำบางส่วนเพื่อแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภคบริโภค รายได้ที่เป็นเงินสำหรับใช้จ่ายจึงมีจำกัด ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

๓. เกี่ยวกับสภาพของครอบครัว

จำนวนเฉลี่ยของสมาชิกในครอบครัวมีประมาณ ๖ คน ครอบครัวขนาดเล็กที่สุดมีสมาชิกอยู่ ๒ คน ขนาดใหญ่ที่สุดมี ๑๓ คน จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยจะมีประมาณครอบครัวละ ๕ คน ครอบครัวที่มีบุตรน้อยที่สุดมี ๑ คน และมากที่สุดมี ๑๑ คน ส่วนมากแต่ละครอบครัวจะมีบุตรไปโรงเรียนครอบครัวละประมาณ ๒ คน

๔. เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก

เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองทุกวันหรือแทบทุกวัน นี่ทั้งงานประจำภายในบ้าน
ต้องทำทั้ง เขาและ เ็น หรือทำตลอดวัน และงานอาชีพที่ต้องทำทั้ง เขา เ็น หรือทำตลอดวัน
และงานอาชีพที่ต้องช่วยเหลือผู้ปกครอง งานประจำที่เด็กทำได้แก่ งานเลี้ยงน่อง ตักน้ำ
ทำความสะอาด และหุงข้าว เป็นต้น ส่วนงานอาชีพได้แก่ การทำไร่ ทำนา เผาถ่าน
และตัดไม้ไผ่

๕. เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน

ผู้ปกครองส่วนมากสนับสนุนการศึกษาของเด็ก แต่บางครั้งไม่ทราบว่า จะช่วยเหลือ
เด็กได้อย่างไร เพราะตนก็ยังไม่รู้หนังสือ ส่วนใหญ่จึงพึ่งแต่เพื่อนให้ไปโรงเรียนเท่านั้น

๖. เกี่ยวกับอุปสรรคอื่น ๆ

นักเรียนที่อยู่ทางไกลโรงเรียนเกิน ๒ กิโลเมตรขึ้นไปมีถึง ๓๐ - ๔๐ เปอร์เซ็นต์
การเดินทางส่วนมากใช้วิธีเดิน การเดินทางส่วนมากสะดวก แต่ไม่สะดวกมีประมาณ ๒๕.๗๗ เปอร์เซ็นต์
เพราะถูกฝนน้ำไหลเชี่ยว หรือบางทีก็กลัวอันตรายจากสัตว์ป่า

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สังกัด อุทรานันท์ (สังกัด อุทรานันท์,
๒๕๑๓ : ๑๓๕ - ๑๔๓) ที่ได้ศึกษาถึงสถานภาพทาง เศรษฐกิจ สังคม และสภาวะเกี่ยวกับตัวเด็ก
บางประการ ที่ทำให้เด็กไม่เข้าเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษาภาคบังคับ
จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า เด็กที่ไม่ได้เรียนต่อมีสภาพดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะของผู้ปกครอง

เด็กกลุ่มที่ไม่เรียนต่อส่วนมากจะมีผู้ปกครองที่เรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือไม่
ได้เรียนหนังสือเลย ส่วนผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อส่วนมากจะมีผู้ปกครองที่เรียนจบตั้งแต่
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป เนื่องจากผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่ไม่เรียนต่อ เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาค่อนข้าง
ดกนั้นผู้ปกครองของเด็กดังกล่าวจึงไม่สนใจและไม่เอาใจใส่ต่อการศึกษาล่าเรียนของบุตรหลานของตน
และขณะเดียวกันก็ไม่สนับสนุนให้บุตรหลานของตนเรียนต่อในชั้นสูง ๆ

๒. ลักษณะของ ครอบครัว

ครอบครัวของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนสมาชิกในครอบครัว หรือจำนวนบุตรหลานในความรับผิดชอบ แต่จะแตกต่างกันในเรื่องจำนวนบุตรหลานที่กำลังเรียนหนังสือ กับจำนวนบุตรหลานที่ยังไม่ได้เข้าเรียน กล่าวคือครอบครัวของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อจะมีบุตรหลานที่กำลังเรียนหนังสือมากกว่ากลุ่มที่จะไม่เรียนต่อ คือครอบครัวของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อมีจำนวนบุตรหลานที่กำลังเรียนหนังสือโดยเฉลี่ย ๓ คน ส่วนกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อมีเพียง ๒ คน เท่านั้น และครอบครัวของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อส่วนใหญ่จะมีบุตรหลานที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และมีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มากกว่าครอบครัวของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อ ส่วนครอบครัวของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนใหญ่จะมีจำนวนบุตรหลานที่ยังไม่ได้เข้าโรงเรียนมากกว่ากลุ่มที่จะเรียน

๓. สภาพเศรษฐกิจของ ครอบครัว

ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ส่วนผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ค้าขาย และช่างฝีมือ

๔. สภาพแวดล้อม

ระยะทางจากบ้านของเด็กไปยังโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แล้ว ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่การเดินทางของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อส่วนใหญ่จะมีความสะดวกมากกว่าส่วนกลุ่มที่ไม่เรียนต่อจะไม่ได้ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร

จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า สาเหตุเกี่ยวกับสภาพทาง เศรษฐกิจของ ครอบครัวของ นักเรียนเป็นสาเหตุประการสำคัญที่สุด ซึ่งทำให้เด็กไม่เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นอกจากนั้นก็เนื่องมาจากสภาพทางสังคมและสภาวะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการ เช่นผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้เรียนต่อ การเดินทางไปโรงเรียนไม่สะดวก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ รายงานของกรมสามัญศึกษา เรื่องปัญหาการเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น (สามัญศึกษา กรม, ๒๕๐๘ : ๓๓๘) สรุปว่า ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เป็นเหตุให้เกิดสอบตก จัดเรียงลำดับ

สาเหตุความล่าช้ามีความสำคัญไฉนต่อไป การลงทุนของรัฐบาลในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ยังไม่เพียงพอ ความยากจนของผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย ปัญหาในด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน และที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่ดี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ความปลอดภัยของครู นักเรียน และผู้ปกครองในท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกล ยังไม่เพียงพอ และประชาชนที่มีรายได้น้อย มีบุตรมากเป็นเหตุให้ไม่สามารถส่งบุตรเข้าเรียนได้

นอกจากนั้น ผลการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๑๔ : ๘๖ - ๘๘) พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีความเหมาะสมในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษา เพราะนักเรียนที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีอุปกรณ์การสอนดี ครูดี มักเป็นนักเรียนที่มีมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี กรุงเทพมหานคร เป็นเขตที่มีโรงเรียนหลังใหญ่มากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโรงเรียนหลังเล็กมากที่สุด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือมีครูที่มีคุณวุฒิสูง จำนวนน้อย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผลการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร สูงกว่าผลการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกือบสองเท่า

เกี่ยวกับเรื่องคุณภาพของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันนี้ อารีรัตน์ บุญญลักษณ์ (อารีรัตน์ บุญญลักษณ์, ๒๕๑๖) ได้วิจัยเรื่องคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เปรียบเทียบกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร โดยใช้เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะของ พวงทอง ไสยวรรณ ผลการศึกษาปรากฏว่า คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร สูงกว่าคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

นอกจากนั้น ประพนธ์ เจียรกุล (ประพนธ์ เจียรกุล, ๒๕๑๖) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย พบว่า เด็กนักเรียนที่เป็นบุตรพ่อค้า และข้าราชการ มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เป็นบุตรชาวนาหรือกรรมกร และพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีขนาดแตกต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

สำหรับในระบอบกึ่งศึกษา ผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๑๒ - ๒๕๑๓ โดยสภาการศึกษาแห่งชาติ (สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน : ๒๕๑๓ - ๒๕๑๕) ได้กล่าวถึงสถานภาพของผลสอบคัดเลือก เพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ของประเทศไทย พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิเข้าศึกษาในแต่ละปีนั้น มาจากกลุ่มนิสิตอาชีวศึกษา ชาย และนิสิตสำเนาอยู่ในส่วนกลางมากที่สุด กลุ่มนิสิตอาชีวศึกษาชาย เกษตรกรรม และนิสิต สำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตก มีโอกาสได้เข้าเรียนน้อยที่สุด ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุกุม เกิดพิมพ์ (อุคม เกิดพิมพ์, ๒๕๑๖ : ๗๗ - ๗๘) ที่ศึกษาผลการเรียนของนิสิตที่มาจากครอบครัวในกลุ่มนักอาชีวศึกษาต่าง ๆ และผลทางสังคม บางประการ จากกรณีตัวอย่างในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๒ กลุ่ม คือกลุ่มผู้ที่ สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๑๓ และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาในปี ๒๕๑๔ ผลปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่มาจากครอบครัว ขาดงาน และ เกษตรกรรม รองลงมาคือมาจากครอบครัว ข้าราชการและที่มีจำนวนน้อยที่สุดมาจากครอบครัววิศวกรและครูจ้าง

นอกจากสถานภาพส่วนตัว ผลองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการ ได้เรียนต่อของเด็กแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อโอกาสในการ เรียนต่อ ของนักเรียนด้วย จากรายงานการวิจัยนักเรียนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๐๙ (สำนักงานวางแผนการศึกษา, ๒๕๑๐ : ๗๔) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๔ กับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่า ถ้าสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๕ กับคะแนนสอบคัดเลือกไปวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ได้ค่า .๗๖, ๗๑ และ .๘๕ ตามลำดับ ถ้าแยกเป็นรายวิชา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายวิชาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๕ กับคะแนนสอบคัดเลือกของนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป (ค่า r เท่ากับ .๕๔ ถึง .๘๑) ส่วนแผนกศิลป์มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ค่า r เท่ากับ .๖๕ ถึง .๖๙) ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกับโอกาส

ในการเรียนคือ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีโอกาสที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป งานวิจัยที่คล้ายคลึงกันนี้ เลื่อน ลัทธินันท์ และคณะกรมการการวิจัยทางการศึกษา (สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, ๒๕๑๖ : ๒๕ - ๓๗) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คะแนนสอบคัดเลือกกับผลการเรียนชั้นปีที่ ๑ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๐ และปีการศึกษา ๒๕๑๑ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผลการเรียนชั้นปีที่ ๑ ในมหาวิทยาลัยสูงกว่าคะแนนสอบคัดเลือก ร้อยละ ๕๗.๒๕ จึงเชื่อได้ว่าคะแนนรายวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ผลการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยปีที่ ๑ ได้ดีกว่าคะแนนสอบคัดเลือก หรืออาจจะกล่าวในทางกลับกันได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับโอกาสในการศึกษาต่อ และสามารถทำนายความสำเร็จในการเรียนในระดับสูงขึ้นไปถูกต้องกว่าคะแนนสอบคัดเลือก

จากเอกสารงานวิจัยเท่าที่รวบรวมได้ในประเทศไทยที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่าโอกาสที่นักเรียนจะได้เรียนต่อชั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ในบรรดาปัจจัยเหล่านั้นก็รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพของ เศรษฐกิจและสังคมของ ครอบครัว ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนเรียนจบมา สภาพแวดล้อมส่วนตัวของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตาม รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นยังไม่เพียงพอที่จะถือเป็นข้อยุติได้ น่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความกระจ่างยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งอาจมีสภาพการต่าง ๆ แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ ของประเทศก็ได้

เอกสารงานวิจัยในต่างประเทศ

โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันนั้น นอกจากจะเป็นการให้การศึกษาคือไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของบุคคลแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งมักจะวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ควรได้รับการเสริมด้วยเทคนิค และวิธีการสอน เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ทัดเทียมกับผู้อื่น ซึ่งไม่จำเป็นว่าบุคคลจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเท่ากันทุกคน แต่กลุ่มสิ่ง ที่ต่างกันควรจะ มี ช่วงของผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงจะกล่าวได้ว่ามีความเสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้น อย่างแท้จริง (Green, 1971 : 24)

ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น ที่นักเรียนไม่มีโอกาสและความเสมอภาคในการ เข้าศึกษาต่อ อันเนื่องมาจากอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ผลการศึกษาวิจัยในสหรัฐอเมริกา ก็พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของเด็กในโรงเรียนก็คือพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม (นีโคลัส เบนเนทท์, ๒๕๑๕ : ๑๕) และจากการศึกษาของ ยูเนสโก (UNESCO, 1961 : 5) พบว่า สาเหตุที่ทำให้กลุ่มประชากรในทวีปเอเชีย ๑๕ ประเทศคือ อัฟกานิสถาน พม่า เขมร ซิลอน อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน เกาหลี ลาว มาเลเซีย เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม ซึ่งมีประชากรรวมกันประมาณ ๓๐ ล้านคน มีจำนวนผู้่านหนังสือ ไม่ออกถึง ๕ คนใน ๑๐ คน สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือความยากจน และชนชั้นในสังคม ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศในทวีปเอเชีย ที่มีกำลังเงินไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายเพื่อการศึกษา กับประชาชนได้ทั่วถึง นอกจากนี้ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาสูงกว่าผู้ที่ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ในสภาพเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน จึงมักจะ ประสบผลสำเร็จในการศึกษาต่างกันด้วย

จากการศึกษาของ สมิท, เคราส์ และอาคินสัน (Smith, Krouse, and Akinson, 1969 : 484 - 486) พบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กเรียนออกจากโรงเรียนกลางคืน เนื่องมาจากไม่มี การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ และความก้าวหน้าในอนาคตให้เพียงพอ ความกดดันทาง เศรษฐกิจและ ความต้องการแรงงานเด็ก การขาดความสนใจในการ เรียน ซึ่งสืบเนื่องมาจากความกดดันทางสังคม

ในปัญหาเรื่องเศรษฐกิจและสังคมของเรานี้ โวลฟอร์ด (Wolford, 1965 : 2561-2562) ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหานักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคืน พบว่า การที่นักเรียนออกจากโรงเรียน เนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว คืออายุมาก เรียนอ่อน! ลักษณะทางครอบครัวของเด็ก ผู้ปกครองได้รับ

การศึกษาท่า ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาที่น้อย รายได้น้อย บัณฑิตานภาพทาง สังคมและเศรษฐกิจต่ำ และงานวิจัยของ แฮมิลตัน (Hamilton, 1964 : 4063) ที่ศึกษาลักษณะของนักเรียนที่ออกจาก โรงเรียนกลางคืน ในโรงเรียนมัธยมมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ออกจากโรงเรียน กลางคืน มาจากครอบครัวที่มีเด็ก ๕ - ๖ คน บิดามารดาของเด็กนักเรียนเหล่านั้นส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาท่า ประกอบอาชีพชั้นต่ำ เช่น เสมียน หรือรับจ้างในคอกปศุสัตว์ รายได้ของ ครอบครัวมีน้อย สภาพการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ประเทศในเอเชีย ก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวนี้ พาสฮอค (Pazhwak, 1966 : 5 - 12) ได้ทำการศึกษายูหา ความสูญเสียไปทางการศึกษา และการออกจากโรงเรียนกลางคืนในระดับประถมศึกษาของอัฟกานิสถาน พบว่า เนื่องมาจากความยากจนและสภาพทางสังคมของ ครอบครัวที่อยู่ในระดับต่ำ ความยากจนเป็นเหตุ ผลักดันให้เด็กออกไปทำงาน เมื่อเด็กทำงานและได้รับเงินทำให้มีความผูกพันกับงานนั้น โดยมีได้ชวนชาย หรือสนใจอาชีพที่ต่างออกไป ซึ่งอาจจะดีกว่า หรือเหมาะสมกับระดับสติปัญญาความสามารถของเขามากกว่า ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองเองก็มีความต้องการแรงงานเด็ก และความต้องการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้พ่อแม่ลืมนึกถึง การศึกษาของบุตรหลานซึ่งเป็นการลงทุนระยะยาว

นอกจากนั้นในปี ๑๙๗๐ องค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD, 1971 : 17)

ได้รายงานถึงผลการศึกษานานาชาติทางการศึกษาของประเทศสมาชิก ๑๘ ประเทศ พบว่า ลักษณะของ สังคมที่แตกต่างกันจะมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนที่มาจากครอบครัว ที่มีสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมต่ำ เข้าเรียนด้วยความขัดสนจะมีผลการ เรียนต่ำ และอัตราการ ออกจากกลางคืนสูง นอกจากนี้ลักษณะของสังคมดังกล่าวยังมีผลต่อโอกาสที่นักเรียนจะได้เรียนสูงขึ้นอีกด้วย ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับจีนและ ฮัสเซย์ (Jean & Hussey, 1969 : 213) ที่ศึกษาพบว่า โอกาสในการศึกษาต่อของเด็กไม่เท่ากัน กล่าวคือโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้ที่จบจาก โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีสติปัญญาในระดับเดียวกัน แต่อยู่ในสถานะทางสังคมที่ต่างกัน จะมีโอกาสสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้ต่างกัน ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีโอกาสดีกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมต่ำ

สโมค (Smoke, 1957 : 54) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนสำเร็จและไม่สำเร็จ จากมหาวิทยาลัยซินเคียนา พบว่า นักเรียนที่เรียนไม่สำเร็จนั้น เป็นนักศึกษาที่มาจากชนบทมากกว่านักศึกษาที่พักอยู่หรือเป็นคนที่พักอาศัยอยู่ในตัวเมืองถึง ๒ เท่า บุคคลของผู้ที่ทำงานอาชีพชั้นสูง (Professional) มีโอกาสที่จะเรียนได้สำเร็จเป็นสองในสามของผู้ที่เข้าเรียน บุคคลของผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมีโอกาสำเร็จการศึกษาได้มากกว่าบุคคลของผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่สูง นักศึกษาที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีโอกาสสำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น สำหรับเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนนั้น โรนัลด์ (Ronald, 1955 : 5151) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจำนวน ๑,๓๓๖ คน ซึ่งเคยมีประสบการณ์ในวิทยาลัยแห่งนั้น ๓ ปี ผลปรากฏว่า กลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร จะทำคะแนนการเรียนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไป ในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตามย่อมคงคัดบุคคลที่เฉลียวฉลาด เพื่อที่จะสามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้สำเร็จด้วยดี และมักก็จะเลือกบุคคลที่สอบได้คะแนนสูงเป็นอันดับแรก (Wolfe, 1969 : 217)

นอกจากนั้น สุคันดา (Sukhendra, 1966 : 133 - 137) ได้ศึกษาจำนวนเด็กในครอบครัวและลำดับการเกิดว่า จะมีความสำคัญต่อความสามารถทางสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดกับความสามารถทางสติปัญญา มีลักษณะเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือไม่มีความสัมพันธ์ที่แน่นอนคงที่ แต่จำนวนเด็กในครอบครัวกลับมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางสติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีลูกมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำ และเด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูง ก็มักจะมาจากครอบครัวที่มีลูกน้อย

สำหรับลำดับที่เกิดกับความถนัดทางการเรียนนั้น ออลดัส (Altus, 1965 : 202 - 205) ได้ศึกษาพบว่า ลำดับการเกิดของเด็กมีความสัมพันธ์กับความถนัดด้านการศึกษา แต่เป็นความถนัดทางวิชาเท่านั้น คือลูกคนแรกจะมีความถนัดในการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำพูดมากกว่าลูกคนรอง

สำหรับวิชาคณิตศาสตร์แล้วไม่มีความแตกต่างกันเลย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ยังไม่มีผลการศึกษาวิจัยใดที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดกับโอกาสในการเรียนต่อของเด็ก

ยิ่งไปกว่านั้นในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาจากการสำรวจของ ยูเนสโก

(UNESCO, 1961 : 5) พบว่า สถานศึกษาในเมืองหลวง มักมีคุณภาพดีกว่าสถานศึกษาในตัวเมืองอื่น ๆ สำหรับชนบทสถานศึกษาส่วนใหญ่ ขาดครูที่มีวุฒิและมีความถนัดในการสอนวิชาต่าง ๆ ขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา ขาดการบริหารที่ดีและได้รับการสนับสนุนทางการเงินงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนในตัวเมือง ทำให้คุณภาพของเด็กที่จบมาจากโรงเรียนในตัวเมืองและชนบทมีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อโอกาสในการเรียนต่อของนักเรียนที่จบมาจากโรงเรียนที่มีคุณภาพต่างกัน จากการศึกษาของ เจนคส์ (Jencks, 1971 : 71) พบว่า ผู้ที่ได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีในเมือง จะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมน้อยกว่าในชนบท และจากการศึกษาของ โวลเฟิล (Wolfe, 1969 : 234) ได้ศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันนี้ พบว่านักเรียนที่ได้เข้าศึกษาในระดับวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของโรงเรียนที่เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะที่เรียนในโรงเรียนของรัฐบาล ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่จัดให้กับผู้เรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดโอกาสการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียน

จากเอกสารงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงว่าโอกาสที่เด็กจะได้เรียนต่อ โดยความเสมอภาคนั้นแม้แต่ในต่างประเทศก็ยังมีปัญหาในเรื่องโอกาสการเรียนต่อของเด็ก ซึ่งทั้งนี้โดยสรุปแล้วเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็ก และสถานภาพส่วนตัวของเด็กบางประการ รวมถึงคุณภาพของโรงเรียนที่เด็กเรียนจบก็เป็นปัจจัยอันหนึ่ง ที่ส่งผลต่อโอกาสในการศึกษาต่อของนักเรียน.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ว่ามีจังหวัดใดบ้างที่มีทั้ง

โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ และเปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในปีการศึกษา ๒๕๒๐ ตามสถิติโรงเรียนของกองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา และสถิติโรงเรียนของสำนักงานการศึกษา เอกชน ปรากฏว่ามีจังหวัดที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น, สกลนคร, อุดรธานี, อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, มหาสารคาม, นครราชสีมา, ชัยภูมิ และสุรินทร์

๒. นำรายชื่อจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง ๕ จังหวัด มาจัดกลุ่มโดยให้จังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษาเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ปรากฏว่า

เขตการศึกษา ๕ ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น, สกลนคร, อุดรธานี

เขตการศึกษา ๑๐ ได้แก่ จังหวัด อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, มหาสารคาม

เขตการศึกษา ๑๑ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา, ชัยภูมิ, สุรินทร์

๓. ในแต่ละเขตการศึกษา จะเลือกศึกษาจังหวัดขนาดใหญ่ ๑ จังหวัด และจังหวัดขนาดเล็ก ๑ จังหวัด ในกรณีที่เขตการศึกษาใดมีจังหวัดที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กมากกว่า ๑ จังหวัด จะใช้วิธีการจับฉลากเอาเฉพาะเพียง ๑ จังหวัด แต่ถ้าเขตการศึกษาใดมีจังหวัดที่มีขนาดดังกล่าวเพียง ๑ จังหวัด ก็เลือกเอาเฉพาะเลย ปรากฏว่าได้จังหวัดดังรายชื่อต่อไปนี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เขตการศึกษา ๕ ได้แก่ จังหวัด ขอนแก่น, สกลนคร

เขตการศึกษา ๑๐ ได้แก่ จังหวัด ร้อยเอ็ด, มหาสารคาม

เขตการศึกษา ๑๑ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา, สุรินทร์

๔. ในแต่ละจังหวัดที่กลุ่มได้ แบ่งโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ และโรงเรียนราษฎร์ นำรายชื่อโรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทมาจับสลากให้ได้รายชื่อโรงเรียนครบทั้ง ๓ ประเภท ในแต่ละจังหวัด

๕. จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางการสุ่ม (Random Numbers) ให้ได้สัดส่วนจำนวนนักเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดต่อจำนวนนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ และจำนวนนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ในอัตราส่วน ๒ : ๑ : ๑.๕

๖. จากข้อ ๔ และ ๕ ปรากฏว่าโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน ๒๓ โรงเรียนแยกเป็นโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด ๑๑ โรงเรียน รัฐบาลประจำอำเภอ ๖ โรงเรียน และโรงเรียนราษฎร์ ๖ โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๒๐๔๐ คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง

ตาราง ๒ แสดงรายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน ชั้น ม.ศ. ๔ รวมทั้งสิ้น	จำนวนนักเรียน ที่ใช้เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวนนักเรียน ที่ใช้ได้กลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ
ขอนแก่น	๑. กัลยาณมิตร	๒๑๘	๘๐	๓๖.๖๕
	๒. แกนนครวิทยาลัย	๕๓๘	๓๗	๑๓.๕๓
	๓. บ้านไผ่วิทยา	๑๕๕	๘๐	๕๕.๕๕
	๔. ศิริจิตรศึกษา	๑๕๔	๑๑๒	๓๗.๖๗
สกลนคร	๑. สกลราษฎร์วิทยานุกูล	๕๓๕	๑๒๓	๒๒.๘๕
	๒. สว่างศึกษา	๒๘๕	๑๒๐	๔๐.๖๗
	๓. เซนคียอ เซฟ	๕๕๓	๑๒๔	๒๓.๕๕

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน ชั้น ม.ศ.๔ รวมทั้งสิ้น	จำนวนนักเรียน ที่ไซเป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวนนักเรียน ที่ไซเป็นกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ
ร้อยเอ็ด	๑. ร้อยเอ็ดวิทยาลัย	๓๖๐	๔๐	๒๒.๒๒
	๒. สตรีศึกษา	๓๗๓	๔๐	๒๑.๔๕
	๓. เสลภูมิวิทยา	๑๕๕	๔๐	๕๓.๖๕
	๔. อนุสรณ์การศึกษา	๒๕	๑๕	๗๖.๐๐
มหาสารคาม	๑. ฃงุนาวรี	๓๔๑	๔๐	๒๐.๕๕
	๒. สวารคามพิทยาคม	๒๕๔	๔๐	๒๗.๒๑
	๓. วามิปทุม	๑๗๕	๔๐	๔๕.๖๕
	๔. ฃณาสวัสดิ์	๗๕๒	๑๕๐	๒๓.๐๑
นครราชสีมา	๑. ราชสีมาวิทยาลัย	๕๑๐	๔๐	๑๕.๖๕
	๒. สุรนารีวิทยา	๕๖๒	๔๐	๑๗.๓๑
	๓. พิมาย	๑๓๔	๔๐	๕๕.๗๐
	๔. รัตโนภาส	๕๖๖	๗๕	๑๓.๒๕
สุรินทร์	๑. สุรินทร์	๒๗๕	๔๐	๒๕.๐๕
	๒. สุรวิทยาคาร	๒๗๖	๔๐	๒๕.๕๕
	๓. รัตนบุรีวิทยา	๑๔๓	๔๐	๕๓.๗๑
	๔. ศรีขรรุณีวิทยา	๑๓๕	๕๐	๖๖.๖๖
รวม	๕๓	๗๖๔	๒๐๕๐	๒๗.๗๐

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับ นายนิมิตร อิศวรรค์ และนายสถาพร ชันโต (นิสิตปริญญาโท สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา ๒๕๒๐) โขยได้รับคำแนะนำจาก ดร.ประพนธ์ เจียรกุล อาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นให้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ นำแบบสอบถามไป ทดลองมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่และนำไปใช้เป็น เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจริง

๒. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ซึ่งจะถามรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

- ๒.๑ ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
- ๒.๒ เกี่ยวกับอาชีพของบิดา มารดา ผู้ปกครอง
- ๒.๓ เกี่ยวกับรายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง
- ๒.๔ เกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดา มารดา ผู้ปกครอง
- ๒.๕ เกี่ยวกับจำนวนพี่น้องของนักเรียน
- ๒.๖ เกี่ยวกับการศึกษาของพี่น้องเรียน
- ๒.๗ เกี่ยวกับภูมิฐานะของนักเรียน
- ๒.๘ เกี่ยวกับการผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๓. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใจจะมีอยู่ ๒ ลักษณะคือ

๓.๑ แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง เพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่าง บิดาของนักเรียนได้รับการศึกษาระดับใด ?

- ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ไม่เกินประถมศึกษาปีที่ ๗
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ แต่ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ ๓
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แต่ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ ๕
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือเทียบเท่า เช่น มัธยมศึกษาตอนปลาย
สายอาชีพ, ป.กศ., ป.ป.
- จบอนุปริญญา หรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ.สูง, อ.กศ., พ.ม., ป.วส. ฯลฯ
- จบปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ
- จบสูงกว่าปริญญาตรี
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๓.๒ แบบสอบถามที่ให้เติมคำในช่องว่าง ให้นักเรียนเติมประโยค หรือข้อความ
ที่เป็นจริง ลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง ผลการสอบในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นักเรียนสอบได้ เปอร์เซนต์
หรือได้เกรดเฉลี่ย

สำหรับในการทดลองแบบสอบถาม ตอนท้ายของคำถามแต่ละข้อจะถามความเห็นของนักเรียนว่าเข้าใจ
ข้อความในข้อคำถามนั้น ๆ ชัดเจนหรือไม่ อย่างไร เพื่อจะนำผลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง
แก้ไข

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง โดย
ขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่และครูประจำชั้น ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
นั้นจะศึกษาจากระเบียบประวัติของนักเรียน และให้นักเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
ที่เตรียมไว้

๒. การหาเกณฑ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๒.๑ เกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าจบการศึกษาจากโรงเรียนประเภทใดบ้าง ผู้วิจัยได้ไปขอความร่วมมือจากกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรวบรวมจำนวนนักเรียนที่สอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนรัฐบาล ประจำจังหวัด โรงเรียนรัฐบาล ประจำอำเภอ และโรงเรียนราษฎร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๒ เกณฑ์เกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวนักเรียน ผู้วิจัยได้นำรายได้ประชากรติดต่อประชาชนหนึ่งคน ของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี ๒๕๑๕ จากกองวางแผนประชากร และกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ มาประมาณการโดยคำนึงถึงอาชีพของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นหลัก

๒.๓ เกณฑ์เกี่ยวกับอาชีพของบิดา, ระดับการศึกษา และภูมิฐานะของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำเอาสถิติตัวเลขประชากรชายที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป จำแนกตามชั้นที่เรียนสำเร็จ อายุ และเพศ และการมีงานทำจากแนกตามหมวดอาชีพ หมวดอายุ และเพศ ตลอดจนจำนวนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แยกตามถิ่นที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาล, สุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล จากรายงานการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ตารางที่ ๗, ๑๕ และ ๑๖ เป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์

๒.๔ เกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนพี่น้องของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำสถิติ การเกิด จำแนกตามลำดับการเกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ จากสมุดสถิติรายปีประเทศไทย บรรพ ๓๐, ๓๑ พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖, ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘, สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี มาคิดเปอร์เซ็นต์เฉลี่ย ระหว่างลำดับที่ เกิดที่ ๑ - ๔ และลำดับที่ เกิดที่ ๕ ขึ้นไป

๒.๕ เกณฑ์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาเกณฑ์โดยอาศัยข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๑๕ เพื่อต้องการทราบว่าในโรงเรียนนั้น ๆ มีนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สอบได้เกินกว่า ๗๕ % ขึ้นไปจำนวนเท่าไร ๖๐ - ๗๕ % จำนวนเท่าไร และต่ำกว่า ๖๐ % ลงมา จำนวนเท่าไร แล้วนำความถี่มารวมกัน หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ แยกเป็นกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาคือ โรงเรียนสุนทรวิद्या โรงเรียนมัธยมพินาย โรงเรียนโพธิพรตวิद्या จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โรงเรียนมัธยมสตึก โรงเรียนประจักษ์วิทยาลัย จังหวัดบุรีรัมย์ รวมจำนวนนักเรียนที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น ๑๕๐๗ คน

การจัดกระทำกับข้อมูล

๑. นำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบ มาคัดเลือกแยกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ไว้
๒. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาตรวจนับจำนวนแยกตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการขั้นตอนต่อไปนี้

๑. การตรวจสอบหาความถี่ จากแบบสอบถาม
๒. เปลี่ยนความถี่เป็นอัตราส่วนร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนและโอกาสการเข้าศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มด้วยการเปรียบเทียบความถี่ โดยใช้ ไค - สแควร์ (Chi - Square)

$$\text{สูตร} \quad \chi^2 = N \left[\sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J \frac{f_{ij}^2}{f_i f_j} - 1 \right]$$

เมื่อ f_{ij} = ตัวเลขในตารางของตารางเรียงตามลำดับไป

f_i = ตัวเลขรวมของแถวที่ i ในตาราง

f_j = ตัวเลขรวมของแถวที่ j ในตาราง

N = จำนวนความถี่ทั้งหมดในตาราง

ในการตีตารางที่มีชั้นความถี่เป็นอิสระ (df) เท่ากับ ๑ (2 x 2 Contingency tables) ไค้สุครังนี้คือ

f ₁₁	f ₁₂	f _{1.}
f ₂₁	f ₂₂	f _{2.}
f _{.1}	f _{.2}	f _{..}

$$\chi^2 = \frac{n(f_{11} f_{22} - f_{12} f_{21})^2}{f_{1.} f_{2.} f_{.1} f_{.2}}$$

เมื่อ f คือจำนวนความถี่ในแต่ละช่องตาราง
n คือจำนวนความถี่ทั้งหมดในตาราง

(Gene, V Glass and Stanley, Julian, 1970 : 329 - 333)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

χ^2	แทน	ค่าของ ไค - สแควร์
Σ	แทน	ผลรวมทั้งสิ้น
df	แทน	ค่า degree of freedom
f_{11}	แทน	ตัวเลขรวมของแถวอนในตาราง
f_{j}	แทน	ตัวเลขรวมของแถวตั้งในตาราง
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้ จะแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา
- ตอนที่ ๒ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดามารดาของนักเรียน
- ตอนที่ ๓ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน
- ตอนที่ ๔ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดามารดาที่นักเรียน
- ตอนที่ ๕ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน
- ตอนที่ ๖ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

ตอนที่ ๗ โอกาสการ เข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน

ตอนที่ ๘ โอกาสการ เข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงผลการ เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของนักเรียน

การวิเคราะห์โอกาสการ เข้าศึกษาต่อในการ วิจัยครั้งนี้ ถือเอาสัดส่วนของประชากร เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยถือว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ควรสอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรในท้องถิ่นนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าประชากรกลุ่มใดมีจำนวนมาก บุตรของประชากรกลุ่มนั้นก็จะมีจำนวนที่จะ เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มวลอย่างใดสัดส่วนกันด้วย ในทางกลับกันบุตรของประชากรในกลุ่มที่มีจำนวนน้อยก็จะมีจำนวนที่ได้เข้าศึกษาต่อยกเว้น ดังนี้ เป็นต้น

การเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนดังกล่าวข้างต้น จะแบ่งออกเป็น ๘ ตอนย่อย ดังนี้

๑. สัดส่วนของประชากร พิจารณาตามตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โอกาสการ เข้าศึกษาต่อ
๒. แสดง สัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลัง เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภายในกลุ่ม ตัวอย่าง โดยไม่ได้ถึงเกณฑ์ภายนอก
๔. วิเคราะห์โอกาสการ เข้าศึกษาต่อโดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในข้อ ๒ กับสัดส่วนของประชากรตามข้อ ๑

ต่อไปนี้เป็นผลการ วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน .-

ตอนที่ ๑ โอกาสการ เข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในขณะนี้ได้แก่ จำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๑๕ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ ๓ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓ จำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๕ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ประเภทของโรงเรียน	จำนวนนักเรียนที่ จบชั้น ม.ศ.๓	คิดเป็นร้อยละ
โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด	๑๕,๕๓๓	๒๘.๓๘
โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ	๒๖,๗๕๘	๔๘.๕๗
โรงเรียนราษฎร์	๑๒,๓๘๕	๒๓.๐๕
รวม	๕๔,๖๗๖	๑๐๐

แหล่งที่มา : กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ : แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค :
ภาคสถิติ ๒๕๒๐.

จากตาราง ๓ จะเห็นว่าจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนรัฐบาล
ประจำอำเภอมีจำนวนสูงสุด คือร้อยละ ๔๘.๕๗ รองลงมาได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด
มีร้อยละ ๒๘.๓๘ และโรงเรียนราษฎร์มีเพียง ร้อยละ ๒๓.๐๕

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ ๔

ตาราง ๔ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ และโรงเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

ประเภทของโรงเรียนที่ นักเรียนกำลังเรียนชั้น ม.ศ.๔	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้น ม.ศ.๓ มา								รวมทั้งหมด	
	ร.ร.รัฐบาล ประจำจังหวัด		ร.ร.รัฐบาล ประจำอำเภอ		ร.ร.ราษฎร์		ร.ร.อื่น ๆ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนรัฐบาล	๒๐๗	๔.๑๔	๓๐๐	๔๘.๖๑	๑๒๕	๘.๖๘	๘	๐.๕๕	๑๔๔๐	๑๐๐
โรงเรียนราษฎร์	๒๔	๑๐.๖๖	๒๗๕	๔๖.๕	๒๓๐	๓๘.๓๓	๒๗	๔.๕	๒๐๐	๑๐๐
รวม	๒๓๑	๓๒.๘๙	๕๗๕	๔๗.๕๕	๓๕๕	๑๗.๕๐	๓๕	๑.๐๑	๒๐๔๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตารางที่ ๔ นี้ เป็นสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งจะได้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ดังต่อไปนี้

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เพื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในตาราง ๕ ดังนี้

ตาราง ๕. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

ประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ.๔	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้น ม.ศ. ๓ มา					df	χ^2
	ร.ร. รัฐบาล ประจำจังหวัด	ร.ร. รัฐบาล ประจำอำเภอ	ร.ร. ราษฎร์	ร.ร. อื่นๆ	รวม		
โรงเรียนรัฐบาล	๖๐๗ (๕๒.๑๕)	๓๐๐ (๕๘.๖๑)	๑๒๕ (๘.๖๘)	๘ (๐.๕๕)	๑๐๔๐ (๑๔๕๐)	๑๑.๓๕๑	* *
โรงเรียนราษฎร์	๖๔ (๑๐.๖๖)	๒๗๖ (๕๖.๕)	๒๓๐ (๓๘.๓๓)	๒๗ (๔.๕)	๖๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๖๗๑	๕๗๕	๓๕๕	๓๕	๒๐๘๐		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๕ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนแต่ละประเภทได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์แตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๖ ต่อไปนี้

ตาราง ๖ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา

	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้น ม.ศ.๓ มา				df	χ^2
	ร.ร.รัฐบาล ประจำจังหวัด	ร.ร.รัฐบาล ประจำอำเภอ	ร.ร.ราษฎร์ และอื่น ๆ	รวม		
ร้อยละของประชากร	๒๕	๔๕	๒๓	๑๐๐	๕.๒๑๐	๐.๘๐๑
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	๓๓	๔๕	๑๕	๑๐๐		
รวม	๖๑	๕๓	๔๒	๒๐๐		

หมายเหตุ ตารางนี้ได้ผนวกผู้ที่จบ ม.ศ.๓ จากโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ไว้ในโรงเรียนราษฎร์

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๖ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร มีความสอดคล้องกันเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนแต่ละประเภทมีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้น ม.ศ.๔ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๒ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามกลุ่มอาชีพที่ประกอบ

ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แก่ ประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มอาชีพที่ประกอบ

ตาราง ๗ จำนวนประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มอาชีพที่ประกอบ

กลุ่มอาชีพที่ประกอบ	อายุ						รวม	ร้อยละ
	๑๐-๑๙ปี	๒๐-๒๙ปี	๓๐-๓๙ปี	๔๐-๔๙ปี	๕๐-๕๙ปี	๖๐-๖๙ปี		
กลุ่มอาชีพชั้นสูง	๖,๕๐๐	๖,๕๘๓	๓,๑๐๐	๑,๕๕๑	๓๒๒	๒๒๙	๑๘,๐๘๕	๕.๐๓
กลุ่มอาชีพนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม	๒,๘๕๕	๒,๐๒๑	๑,๓๑๓	๘๘๘	๒๘๔	๑๓๔	๙,๕๑๐	๒.๑๐
กลุ่มอาชีพ พอคา เจ้าของร้านค้า	๙,๘๑๐	๙,๓๑๓	๕,๒๙๕	๓,๘๘๓	๒,๕๕๕	๒,๐๖๘	๓๐,๘๓๒	๘.๖๒
กลุ่มอาชีพเสมียน ลูกจ้างมีเงินเดือน								
ข้าราชการชั้นประทวน	๑๑,๖๓๓	๖,๘๘๒	๔,๑๘๘	๒,๕๑๖	๙๙๙	๕๙๓	๒๖,๕๑๙	๗.๓๘
กลุ่มอาชีพเกษตรกรรวม	๖๑,๘๓๕	๕๙,๙๒๘	๓๖,๓๓๐	๒๓,๖๑๖	๑๖,๑๓๘	๑๓,๐๘๒	๒๐๕,๙๖๙	๕๗.๐๙
กลุ่มอาชีพกรรมกรรายวัน	๒๕,๓๐๕	๑๓,๓๕๒	๑๑,๐๕๕	๙,๓๓๓	๕,๕๑๓	๕,๖๕๔	๗๐,๑๑๐	๑๙.๗๘
รวม	๑๑๘,๓๒๒	๙๐,๐๘๓	๖๑,๒๓๙	๕๑,๑๕๑	๒๘,๕๕๕	๒๐,๓๐๕	๓๕๙,๐๕๕	๑๐๐

แหล่งที่มา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี : สำมะโนประชากร และเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ๒๕๖๖

จากตาราง ๓ จะเห็นว่าประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงสุดคือ ร้อยละ ๕๗.๐๘ รองลงมา ประกอบอาชีพกรรมกรรายวัน ร้อยละ ๑๕.๗๕ อาชีพพ่อค้า เจ้าของร้านค้า ร้อยละ ๘.๖๒ อาชีพเสมียน ลูกจ้างมีเงินเดือน และข้าราชการชั้นประทวน มีร้อยละ ๗.๓๘ กลุ่มอาชีพชั้นสูงมี ร้อยละ ๕.๐๓ และกลุ่มอาชีพนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรมมีเพียง ร้อยละ ๒.๑๐

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๔

ตาราง ๔ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่
กำลังเรียนอยู่ และอาชีพบิดาของนักเรียน

กลุ่มอาชีพบิดาของนักเรียน	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ.๔				รวม ทั้งหมด	ร้อยละ
	ร.ร.รัฐบาล		ร.ร.ราษฎร์			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
กลุ่มอาชีพชั้นสูง	๒๒	๔.๓๐	๗	๑.๑๖	๒๙	๓.๓๘
กลุ่มอาชีพนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม	๔๕	๓.๑๒	๕	๐.๘๓	๕๐	๒.๔๕
กลุ่มอาชีพพ่อค้า เจ้าของร้านค้า	๑๕๘	๑๓.๕๕	๔๓	๗.๑๖	๒๐๑	๑๑.๘๒
กลุ่มอาชีพเฝ้าเงิน ลูกจ้างมีเงินเดือน และข้าราชการชั้นประทวน	๓๕๕	๒๔.๖๕	๑๐๕	๑๘.๑๖	๔๖๐	๒๒.๗๕
กลุ่มอาชีพเกษตรกร	๗๘๓	๕๑.๕๕	๕๒๒	๗๐.๓๓	๑๓๐๕	๕๗.๑๐
กลุ่มอาชีพกรรมกรรายวัน	๓๗	๒.๕๖	๑๘	๒.๓๓	๕๕	๒.๕
รวม	๑๔๕๐	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๐๕๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๔ นี้ เป็นสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ และอาชีพบิดาของนักเรียน ซึ่งจะนำค่าสถิตินี้ไป
วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายใน
กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ดังต่อไปนี้

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพบิดาของนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๕ ต่อไปนี้

ตาราง ๕ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพบิดาของนักเรียน

ประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ.๔	กลุ่มอาชีพของบิดา นักเรียน							df	χ^2
	อาชีพ ชั้นสูง	อาชีพ นักธุรกิจ อุตสาหกรรม	อาชีพ พ่อค้า เจ้าของ ร้านค้า	อาชีพ เสมียน ลูกจ้าง ข้าราชการ	อาชีพ เกษตรกร	อาชีพ กรรมกร	รวม		
โรงเรียนรัฐบาล	๖๒ (๔.๓๐)	๕๕ (๓.๑๒)	๑๘๘ (๑๓.๗๕)	๓๕๕ (๒๕.๖๕)	๗๕๓ (๕๑.๕๘)	๓๗ (๒.๕๖)	๑๕๕๐ (๑๐๐)	๑๕.๐๘๖	๗๐.๘๑๑๕๒**
โรงเรียนราษฎร์	๗ (๑.๑๖)	๕ (๐.๘๓)	๕๓ (๓.๑๖)	๑๐๘ (๗.๑๖)	๕๒๒ (๓๖.๑๖)	๑๕ (๑.๑๖)	๖๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๖๙ (๓.๓๘)	๕๐ (๒.๙๕)	๒๔๑ (๑๗.๘๑)	๔๖๓ (๓๓.๘๑)	๑๒๗๕ (๘๗.๗๐)	๕๒ (๓.๗๒)	๒๑๕๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวน ร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๕ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนอาชีพบิดาของนักเรียนประกอบ สัดส่วนในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วน
ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของอาชีพบิดา นักเรียน
ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๑๐ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๐ เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร
เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านอาชีพบิดา นักเรียนกับอาชีพของประชากร

	กลุ่มอาชีพต่าง ๆ						รวม	df	χ ²
	อาชีพ ชั้นสูง	อาชีพ นักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม	อาชีพ พ่อค้า ข้าราชการ	อาชีพ เสมียน ลูกจ้าง ข้าราชการ	อาชีพ เกษตรกร	อาชีพ กรรมกร			
ร้อยละของ ประชากร	๕	๒	๕	๗	๕๗	๒๐	๑๐๐	๑๕.๐๘๖	๒๒.๐๒๗๐๘*
ร้อยละของ กลุ่มตัวอย่าง	๓	๒	๑๒	๒๓	๕๗	๓	๑๐๐		
รวม	๘	๔	๒๑	๓๐	๑๑๔	๒๓	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๑๐ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
กับสัดส่วนของประชากร มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดา นักเรียนและอาชีพของประชากร
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่บิดาอาชีพแตกต่างกัน มีโอกาสในการ
เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน คือนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพเสมียน ลูกจ้างประจำ

และข้าราชการชั้นประทวน มีโอกาสเข้าเรียนสูงถึงร้อยละ ๒๓ ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนประชากร
ที่ประกอบอาชีพคังกลาวซึ่งมีเพียงร้อยละ ๗ และนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพค้าขาย เจ้าของ
ร้านค้า มีโอกาสได้เข้าเรียนร้อยละ ๑๒ ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพคังกลาว
ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๕ ส่วนนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพกรรมกรมีโอกาสดำเนินเข้าเรียนต่ำกว่าสัดส่วน
ประชากร ก็มีโอกาสดำเนินเข้าเรียนเพียงร้อยละ ๓ แต่สัดส่วนประชากรที่เป็นกรรมกรมีถึงร้อยละ ๒๐

ตอนที่ ๓ โอกาสการเข้าถึงต่อเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากตารางรายได้ต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบในขณะนี้ได้แก่รายได้ของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อคน ต่อเดือน ซึ่งประมาณรายได้โดยคำนึงถึงอัตราของประชากรเป็นเกณฑ์ ดังแสดงในตาราง ๑๑

ตาราง ๑๑ จำนวนร้อยละ ของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม
รายได้ต่อเนื่อง

รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อเดือน	ร้อยละ
รายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๗๕
รายได้เกินกว่า ๑,๐๐๐ บาท	๒๕
รวม	๑๐๐

แหล่งที่มา กองวางแผนประชากร และกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ : สถิติและสรุปแผนฯ ๔ ด้านประชากร กำลังคน และการมีงานทำสำหรับประชาชน ๒๕๒๐.

จากตาราง ๑๑ จะเห็นว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อเดือน มีจำนวนถึงร้อยละ ๗๕ ส่วนประชากรที่มีรายได้สูงกว่า ๑,๐๐๐ บาท มีจำนวนร้อยละ ๒๕

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งแสดงในตาราง ๑๒

ตาราง ๑๒ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่
กำลังเรียนอยู่และรายได้ของครอบครัว

ระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนชั้น ม.ศ.๔				รวมทั้งหมด	
	ร.ร.รัฐบาล		ร.ร.ราษฎร์			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
.๐๐ บาท - ๑,๐๐๐ บาท	๕๓๕	๓๕.๘๓	๓๑๘	๕๓.๐๐	๘๕๓	๘๓.๘๓
๑,๐๐๐ บาท - ๒,๐๐๐ บาท	๓๒๓	๒๒.๘๓	๑๕๘	๒๖.๕๐	๔๘๑	๔๖.๖๒
๒,๐๐๐ บาท - ๓,๐๐๐ บาท	๒๕๒	๑๗.๕๐	๖๗	๑๑.๑๖	๓๑๙	๓๑.๖๓
๓,๐๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท	๑๘๘	๑๓.๐๕	๔๖	๗.๖๖	๒๓๔	๒๓.๓๑
สูงกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๐๒	๗.๐๘	๑๐	๑.๖๖	๑๑๒	๑๑.๐๘
รวม	๑๕๐๐	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๑๐๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๑๒ นี้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งจะได้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าที่กษัตริย์โดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสถิติส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ทั้งคู่ไปนี้

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัว

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๓ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน

ประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ.๔	รายได้ต่อเดือน						df	χ^2
	ต่ำกว่า ๑๐๐๐บาท	๑๐๐๐- ๒๐๐๐บาท	๒๐๐๐- ๓๐๐๐บาท	๓๐๐๐- ๕๐๐๐บาท	เกินกว่า ๕๐๐๐ บาท	รวม		
โรงเรียนรัฐบาล	๕๗๕ (๓๕.๕๓)	๓๒๓ (๒๒.๖๓)	๒๕๒ (๑๗.๑๕)	๑๘๘ (๑๓.๐๕)	๑๐๒ (๗.๐๘)	๑๕๖๐ (๑๐๐)	๑๓.๒๒๗	** ๒๓.๗๑๕๐
โรงเรียนราษฎร์	๓๑๘ (๕๓.๐๐)	๑๕๘ (๒๖.๕)	๖๗ (๑๑.๑๖)	๔๖ (๗.๖๖)	๑๐ (๑.๖๖)	๖๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๘๙๓ (๕๓.๗๗)	๔๘๒ (๒๓.๖๒)	๓๑๙ (๑๕.๖๓)	๒๓๔ (๑๑.๕๗)	๑๑๒ (๕.๕๕)	๒๐๖๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตารางที่ ๓ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้แตกต่างกัน ได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ แตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัว

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๑๔ ต่อไปนี้

ตาราง ๑๔ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวและรายได้เฉลี่ยของประชากร

	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		รวม	df	χ^2
	ต่ำกว่า ๑๐๐๐ บาท	สูงกว่า ๑๐๐๐ บาท			
ร้อยละของประชากร	๗๕	๒๕	๑๐๐	๖.๖๓๕	๑๘.๕๓๘๘๒๗**
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	๔๔	๕๖	๑๐๐		
รวม	๑๑๙	๘๑	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๑๔ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัว ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในชั้น ม.ศ.๔ มาจากครอบครัวที่มีรายได้แตกต่างจากรายได้เฉลี่ยของประชากร กล่าวคือนักเรียนที่มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า ๑๐๐๐ บาท ต่อเดือนร้อยละ ๕๖ และมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐๐๐ บาทต่อเดือนเพียงร้อยละ ๔๔ ซึ่งรายได้เฉลี่ยของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐๐๐ บาทต่อเดือนมีร้อยละ ๗๕ และมีรายได้สูงกว่า ๑๐๐๐ บาทต่อเดือนร้อยละ ๒๕

ตอนที่ ๔ โอดาศการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดานักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรชายอายุ ๑๐ ปีขึ้นไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามชั้นที่เรียนสำเร็จ

ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แก่ ประชากรชายอายุ ๑๐ ปีขึ้นไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๑๕ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๕. จำนวนประชากรชายอายุ ๑๐ ปีขึ้นไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำแนกตามชั้นที่เรียนสำเร็จ

ระดับการศึกษา	อายุ		รวมทั้งหมด	ร้อยละ
	๑๐-๑๔ ปี	๑๕ ปีขึ้นไป		
ไม่มีการศึกษา	๒๖,๓๔๓	๒๔๖,๐๔๕	๓๘๐,๓๐๘	๕๒.๑๓
ป.๑	๒,๔๑๓	๑๐,๖๖๘		
ป.๒	๘,๒๖๕	๓๐,๒๓๗		
ป.๓	๑๐,๕๘๖	๕๕,๓๕๑	๔๓๘,๘๓๘	๕๓.๑๐
ป.๔	๑๓๕,๘๓๘	๒๘๓,๓๕๑		
ป.๕	๕๐๑	๘,๓๓๔		
ป.๖	๑,๒๖๖	๘,๓๔๘		
ป.๗	๘,๓๐๐	๗,๓๓๘	๑๖,๕๕๓	๑๘.๘๓
ม.ศ.๑	๑,๒๑๖	๑,๕๒๐		
ม.ศ.๒	๑,๐๘๖	๑,๐๓๓		
ม.ศ.๓	๕,๕๑๘	๕,๖๐๑	๑๑,๓๓๖	๑๒.๒๖
ม.ศ.๔	๕๑	๑๖๕		

ตาราง ๑๕ (ต่อ)

ระดับการศึกษา	อายุ		รวมทั้งหมด	ร้อยละ
	๕๐ - ๕๔ ปี	๕๕ ปีขึ้นไป		
ม.ศ.๕	๕๓๖	๗๒๖	๗,๕๕๓	๐.๘๓
มัธยมอาชีวะ	๕๕๒	๕๔๒		
มัธยมฝึกหัดครู	๑,๕๘๘	๓,๘๖๘		
มหาวิทยาลัย	๒,๕๓๒	๕,๓๑๕	๗,๘๔๗	๐.๘๑
รวม			๕๐๑,๗๑๖	๑๐๐

แหล่งที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี สยามโนประชากร และเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๑๖

จากตาราง ๑๕ จะเห็นว่าระดับการศึกษาของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป จบชั้น ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๗ มีจำนวนสูงสุดคือร้อยละ ๕๓.๑๐ รองลงมาได้แก่ผู้ที่ไม่จบ ป.๔ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ ๕๖.๑๗ และจบระดับอุดมศึกษา มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ ๐.๘๑

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๑๖

ตาราง ๑๖ กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ. ๔				รวมทั้งหมด	
	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนราษฎร์		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่จบ ป.๔	๑๖๒	๑๑.๒๕	๕๘	๑๖.๖๓	๒๒๐	๑๒.๘๘
จบ ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๗	๓๗๓	๕๓.๕๕	๓๕๖	๕๕.๓๓	๗๒๙	๕๕.๕๓
จบ ป.๗ แต่ไม่เกิน ม.ศ.๓	๑๐๘	๗.๒๕	๘๐	๖.๖๖	๑๘๘	๗.๐๕
จบ ม.ศ.๓ แต่ไม่เกิน ม.ศ.๕	๒๑๒	๑๕.๗๒	๕๖	๕.๓๓	๒๖๘	๑๓.๑๓
จบ ม.ศ.๕ หรือเทียบเท่า	๖๘	๕.๗๒	๒๕	๓.๑๖	๙๓	๕.๕๕
จบอนุปริญญา	๘๐	๕.๕๕	๑๘	๓.๑๖	๙๘	๕.๘๕
จบปริญญาตรี	๓๑	๒.๑๕	๕	๐.๘๓	๓๖	๑.๗๖
จบสูงกว่าปริญญาตรี	๖	๐.๔๑	๑	๐.๑๖	๗	๐.๓๔
รวม	๑๔๕๐	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๐๕๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๑๖ นี้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งจะได้้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะได้นำแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ดังต่อไปนี้

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๑๗ ต่อไปนี้

ตาราง ๑๗ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา นักเรียน

ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนชั้น ม.ศ. ๔	ระดับการศึกษาของบิดา นักเรียน								รวม	df	χ^2
	ไม่จบ ป.๔	จบ ป.๔ แต่ไม่เก็บ ป.๕	จบ ป.๕ แต่ไม่เก็บ ม.ศ.๓	จบ ม.ศ.๓ แต่ไม่เก็บ ม.ศ.๕	จบ ม.ศ.๕ หรือเทียบเท่า	จบอนุ ประถมศึกษา	จบ ประถมศึกษา	จบสูงกว่า ประถมศึกษา			
ร.ร. รัฐบาล	๑๖๒ (๑๑.๒๕)	๓๗๓ (๕๓.๕๕)	๑๐๕ (๗.๒๒)	๒๑๒ (๑๔.๗๒)	๖๔ (๔.๗๒)	๔๐ (๕.๕๕)	๓๑ (๒.๑๕)	๖ (๐.๔๑)	๑๔๕๐ (๑๐๐)	๑๔.๕๗๕	๓๐.๕
ร.ร. ราษฎร์		๓๕๖ (๕๕.๓๓)	๕๐ (๖.๖๖)	๕๖ (๔.๓๓)	๒๕ (๔.๑๖)	๑๕ (๓.๑๖)	๕ (๐.๔๓)	๑ (๐.๑๖)	๖๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๒๖๐ (๑๒.๗๕)	๑๑๓๓ (๕๕.๕๓)	๑๕๕ (๗.๐๕)	๒๖๘ (๑๓.๑๓)	๘๙ (๔.๕๕)	๕๕ (๕.๕๕)	๓๖ (๑.๗๖)	๗ (๐.๓๐)	๒๐๕๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๑๗ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ แตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อจันมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๑๘ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๘ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษา

	ระดับการศึกษา						df	χ^2	
	ไม่จบ ป.๔	จบ ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๕	จบ ป.๕ แต่ไม่เกิน มศ.๓	จบ มศ.๓ แต่ไม่เกิน มศ.๕	จบ มศ.๕ หรือ เทียบเท่า	จบอนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่า ปริญญาตรี			รวม
ร้อยละของประชากร	๔๒	๕๓	๒	๑	๑	๑	๑๐๐	๑๕.๐๘๖	๓๔.๖**
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	๓๓	๕๖	๗	๑๓	๕	๖	๑๐๐		
รวม	๕๕	๑๐๙	๙	๑๔	๖	๗	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๑๘ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดา นักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างจากรดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ ๕ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรในประเทศไทย จำแนกตามจำนวนบุตรในครอบครัว

ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แก่ จำนวนบุตรในครอบครัวของประชากร ซึ่งเกิดในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ จำแนกตามลำดับที่เกิด ดังแสดงในตาราง ๑๘

ตาราง ๑๘ จำนวนร้อยละของจำนวนบุตรในครอบครัวประชากร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ จำแนกตามลำดับที่เกิด

ปี พ.ศ.	ลำดับที่เกิด	
	๑ - ๔ คิดเป็นร้อยละ	๕ ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ
๒๕๐๕	๖๕.๘	๓๔.๒
๒๕๑๐	๖๕.๕	๓๔.๑
๒๕๑๑	๖๖.๒	๓๓.๘
๒๕๑๒	๖๖.๕	๓๓.๑
๒๕๑๓	๖๗.๑	๓๒.๙
๒๕๑๔	๖๗.๘	๓๒.๒
๒๕๑๕	๖๕.๖	๓๐.๘
รวม	๖๖.๕	๓๓.๑
เฉลี่ย	๖๖.๕๘	๓๓.๐๒

แหล่งที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุทศัทธิกรายปีประเทศไทย ๒๕๑๗, ๒๕๑๘.

จากตาราง ๑๘ จะเห็นว่าประชากรร้อยละ ๖๖.๕๘ มีบุตรในครอบครัวไม่เกิน ๔ คน ส่วนประชากรที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คนขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๓๓.๐๒ เท่านั้น

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งแกลงในตาราง ๒๐

ตาราง ๒๐ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

จำนวนพี่น้อง ในครอบครัว	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น มศ. ๔				รวมทั้งหมด	
	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนราษฎร์		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่เกิน ๔ คน	๔๓๒	๓๐	๑๓๖	๒๒.๖๖	๕๖๘	๒๗.๘๔
เกินกว่า ๔ คน	๑๐๐๘	๗๐	๔๖๔	๗๗.๓๔	๑๔๗๒	๗๒.๑๖
รวม	๑๔๔๐	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๐๔๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๒๐ นี้ เป็นสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำแนกตามจำนวนพี่น้องในครอบครัว ซึ่งจะได้้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อ โดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ทั้งต่อไป

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๒๑ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒๑ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่	จำนวนพี่น้องในครอบครัว			df	χ^2
	ไม่เกิน ๔ คน	เกินกว่า ๔ คน	รวม		
โรงเรียนรัฐบาล	๔๓๒ (๓๐.๐๐)	๑๐๐๘ (๗๐.๐๐)	๑๔๔๐ (๑๐๐)	๖.๖๓๕	๑.๑๗๖๕๐
โรงเรียนราษฎร์	๓๓๖ (๒๒.๖๖)	๕๖๔ (๓๗.๓๔)	๙๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๕๖๘ (๒๗.๘๔)	๑๕๗๒ (๗๒.๑๖)	๒๑๔๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไก - สแควร์ ในตาราง ๒๑ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ มีความสอดคล้องกันเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวแตกต่างกัน ได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ไม่แตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๒๒ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒๒ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

	จำนวนพี่น้องในครอบครัว			df	χ^2
	ไม่เกิน ๔ คน	เกินกว่า ๔ คน	รวม		
ร้อยละของประชากร	๖๗	๓๓	๑๐๐	๖.๖๓๕	๓๐.๔๕๖๒๕**
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	๒๕	๗๕	๑๐๐		
รวม	๙๒	๑๐๘	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๒๒ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียนที่ได้ศึกษาต่อ กับจำนวนบุตรในครอบครัวประชากร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบุตรแตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน

ตอนที่ ๒ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียน
ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

๑. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๒๓

ตาราง ๒๓ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามการมีพี่เรียนหรือเคยเรียน
ในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

การมีพี่เรียนหรือเคยเรียน ในโรงเรียนที่นักเรียน กำลังเรียนอยู่	ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น มศ. ๔				รวมทั้งหมด	
	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนราษฎร์		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
มี	๕๒๑	๒๕.๒๔	๑๐๘	๑๘	๕๒๙	๒๕.๕๔
ไม่มี	๑๐๑๔	๓๐.๓๖	๔๘๒	๘๒	๑๕๑๖	๓๔.๐๖
รวม	๑๕๓๕	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๑๓๕	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๒๓ นี้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
จำแนกตามการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ซึ่งจะได้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์
โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยพิจารณาจากสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๒ ดังต่อไปนี้

๒. เปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๒๔ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒๔ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

ประเภทของโรงเรียนที่ นักเรียนกำลังเรียน ชั้น มศ. ๔	การมีพี่เรียนหรือเคยเรียน ในโรงเรียนที่นักเรียน กำลังเรียน		รวม	df	χ^2
	มี	ไม่มี			
โรงเรียนรัฐบาล	๔๖๑ (๒๕.๒๕)	๑๐๑๕ (๓๐.๓๖)	๑๔๗๖ (๑๐๐)	๖.๖๓๕	๒.๔๐๑๖๐๘
โรงเรียนราษฎร์	๑๐๘ (๑๕.๐๐)	๔๘๒ (๒๖.๐๐)	๖๐๐ (๑๐๐)		
รวม	๕๖๙ (๒๕.๕๓)	๑๕๑๑ (๓๕.๐๓)	๒๐๘๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๒๔ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ มีความสอดคล้องกันเมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มีและไม่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนอยู่ในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๗ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิลำเนาของนักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิลำเนา

ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แก่ ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิลำเนา

ตาราง ๒๕ จำนวนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิลำเนา

ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล

ภูมิลำเนาของประชากร	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
ในเขตเทศบาล	๔๔๕, ๒๓๓	๕๐.๘๓
ในเขตสุขาภิบาล	๑๓๖, ๓๕๕	
นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล	๑๐, ๘๘๓, ๐๗๒	๕๐.๑๗
รวม	๑๒, ๐๖๕, ๑๕๐	๑๐๐

แหล่งที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี้ การสำรวจจำนวนประชากรและ
 เกษะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๑๖

จากตาราง ๒๕ จะเห็นว่าประชากรร้อยละ ๕๐.๑๗ มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาล
 และสุขาภิบาล มีเพียงร้อยละ ๕.๘๓ เท่านั้น ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๒๖

ตาราง ๒๖ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น มศ. ๔				รวมทั้งหมด	ร้อยละ
	โรงเรียนรัฐบาล		โรงเรียนราษฎร์			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ในเมือง	๓๕๔	๕๒.๓๖	๑๕๘	๓๓.๐๐	๕๑๒	๕๖.๖๖
ชนบท	๖๘๖	๙๗.๖๔	๔๐๒	๖๓.๐๐	๑๐๘๘	๙๓.๓๔
รวม	๑๐๔๐	๑๐๐	๖๐๐	๑๐๐	๒๐๔๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๒๖ นี้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำแนกตามภูมิภาค ซึ่งจะได้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ดังต่อไปนี้

๔. เปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึง
ภูมิลำเนาของนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๒๗ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒๗ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์
เมื่อพิจารณาถึงภูมิลำเนาของนักเรียน

ประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น มศ. ๔	ภูมิลำเนา		รวม	df	χ^2
	ในเมือง	ชนบท			
โรงเรียนรัฐบาล	๓๕๔ (๕๒.๓๖)	๒๘๖ (๔๓.๖๔)	๖๔๐ (๑๐๐)	๖.๖๓๕	๖.๓๑๔๔๕**
โรงเรียนราษฎร์	๑๘๘ (๓๓.๐๐)	๔๐๒ (๖๗.๐๐)	๕๙๐ (๑๐๐)		
รวม	๕๔๒ (๔๖.๖๖)	๖๘๘ (๕๓.๓๔)	๑๒๓๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๒๗ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียน
รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงภูมิลำเนาของนักเรียน แสดงว่าสัดส่วน
ในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์มีความแตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงลักษณะภูมิลำเนา

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๒ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๒ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงลักษณะภูมิลำเนา

	ภูมิลำเนา		รวม	df	χ^2
	ในเมือง	ชนบท			
ร้อยละของประชากร	๑๐	๕๐	๑๐๐	๖.๖๓๕	๓๓.๕๕๐๘๘**
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	๕๗	๕๓	๑๐๐		
รวม	๕๗	๑๕๓	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๒ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงภูมิลำเนาของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ของนักเรียน

๑. สัดส่วนของประชากรที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำแนกตามผลการเรียนของนักเรียน
 ประชากรที่ใช้เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แก่ จำนวนนักเรียนที่จบชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๑๕ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ จำนวน
 ๖ โรงเรียน ดังแสดงในตาราง ๒๕

ตาราง ๒๕ จำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๕
 ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ จำนวน ๖ โรงเรียน
 จำแนกตามผลการเรียน

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียนที่สอบได้			รวมทั้งหมด
	กลุ่มสูง ๗๕%ขึ้นไป	กลุ่มกลาง ๖๐-๗๔ %	กลุ่มต่ำ ต่ำกว่า ๖๐%	
โรงเรียนสุรนารีวิทยา	๓๓	๕๓๒	๑๒๓	๓๓๒
โรงเรียนพิมาย	๒๕	๓๔	๑๓๘	๒๓๗
โรงเรียนโพธิ์พนมวิทยา	๒	๘	๑๓	๒๓
โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	๖๔	๒๕๑	๒๓๘	๕๕๓
โรงเรียนสตึก	๒๒	๓๓	๑๓๗	๒๓๒
โรงเรียนประชาวิทยาลัย	๘	๓๓	๔๑	๘๒
รวมทั้งสิ้น	๑๕๔	๕๗๕	๓๓๘	๑๕๐๗
ร้อยละ	๑๐.๑๖	๕๑.๑๒	๓๘.๗๒	๑๐๐

แหล่งที่มา ทะเบียน ค. ๒ ก. ของโรงเรียน

จากตาราง ๒๕ จะเห็นว่านักเรียนที่มีผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในกลุ่มกลาง มีจำนวนสูงสุดคือ ร้อยละ ๕๑.๑๒ รองลงมาได้แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มต่ำ มีร้อยละ ๓๘.๗๖ สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มสูงมีร้อยละ ๑๐.๑๒

๒. จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตาราง ๓๐

ตาราง ๓๐ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ และผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประเภทของ โรงเรียนที่นักเรียน กำลังเรียนชั้น ม.ศ. ๔	ผลการเรียน						รวมทั้งหมด	
	กลุ่มสูง		กลุ่มกลาง		กลุ่มต่ำ		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
โรงเรียนรัฐบาล	๒๘๘	๒๐.๐๖	๓๕๑	๕๒.๑๕	๕๐๐	๒๗.๗๗	๑๕๔๐	๑๐๐
โรงเรียนราษฎร์	๒๑	๓.๕๐	๓๑๕	๕๒.๕๐	๒๖๔	๕๔.๐๐	๖๐๐	๑๐๐
รวม	๓๑๐	๑๕.๑๘	๑๐๖๖	๕๒.๒๕	๖๖๔	๓๒.๕๖	๒๐๔๐	๑๐๐

ค่าสถิติในตาราง ๓๐ นี้เป็นสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งจะได้้นำค่าสถิตินี้ไปวิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยเทียบกับเกณฑ์ประชากรในข้อ ๑ และพิจารณาสัดส่วนภายในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงในข้อ ๓ และ ๔ ดังต่อไปนี้

๓. เปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๓๑ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓๑ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประเภทของโรงเรียน ที่นักเรียนกำลังเรียน ชั้น ม.ศ. ๔	ผลการเรียนชั้น ม.ศ. ๓			รวม	d _u	χ^2
	กลุ่มสูง	กลุ่มกลาง	กลุ่มต่ำ			
โรงเรียนรัฐบาล	๕๘๘ (๒๐.๐๖)	๓๕๑ (๕๒.๑๕)	๕๐๐ (๒๗.๗๗)	๑๔๔๐ (๑๐๐)	๘.๒๑๐	๑๑๐.๓๗๐๕๗ ^{**}
โรงเรียนราษฎร์	๒๑ (๓.๕๐)	๓๑๕ (๕๒.๕๐)	๒๖๔ (๔๕.๐๐)	๖๐๐ (๑๑๐)		
รวม	๖๑๐ (๑๕.๑๕)	๑๐๖๖ (๕๒.๒๕)	๖๖๔ (๓๒.๕๕)	๒๒๘๐ (๑๐๐)		

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนร้อยละ

ผลการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๓๑ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แตกต่างกันได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์แตกต่างกัน

๔. วิเคราะห์โอกาสการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง ๓๒ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓๒ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับประชากร เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

	ผลการเรียนชั้น ม.ศ.๓			รวม	df	χ^2
	กลุ่มสูง	กลุ่มกลาง	กลุ่มต่ำ			
ร้อยละ ของประชากร	๑๐	๕๑	๓๙	๑๐๐	๘.๒๑๐	๑.๕๐๘๖๘
ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง	๑๕	๕๒	๓๓	๑๐๐		
รวม	๒๕	๑๐๓	๗๒	๒๐๐		

ผลจากการทดสอบ ไค - สแควร์ ในตาราง ๓๒ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่แตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้น ม.ศ.๔ ไม่แตกต่างกัน.

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้แก่โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ และโรงเรียนราษฎร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๒. เพื่อศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยพิจารณาจากสภาพส่วนตัวของนักเรียน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยที่น่าจะเป็นตามสถิติของประชากร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโอกาสการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ โดยจำแนกตามผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมมุติฐานในการวิจัย

๑. นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่มาจากสถานศึกษาที่ต่างประเภทกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน
๒. นักเรียนที่บิดามารคามีอาชีพแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน
๓. นักเรียนที่บิดามีรายได้แตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๔. นักเรียนที่มีผลการประเมินระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๕. นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๖. นักเรียนที่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่กับนักเรียนที่ไม่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนอยู่ในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๗. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองและในชนบท มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

๘. นักเรียนที่มีผลการเรียนจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แตกต่างก็มีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ จำนวน ๒๐๔๐ คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ และโรงเรียนราษฎร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๓ โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ได้แก่

๑. ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒. อภิธานศัพท์ หรือผู้ปกครอง
๓. รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
๔. ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
๕. จำนวนพี่น้อง
๖. การศึกษาของพี่
๗. ภูมิลำเนา
๘. ผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการขั้นตอนต่อไปนี้

๑. การตรวจสอบหาความถี่จากแบบสอบถาม
๒. เปลี่ยนความถี่เป็นอัตราส่วนร้อยละ
๓. เปรียบเทียบสัดส่วน และโอกาสการเข้าศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มด้วยการเปรียบเทียบความถี่ โดยใช้ ไค - สแควร์ (Chi - Square)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

๑. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา
 - ๑.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา กล่าวคือ ผู้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด

ได้เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๘๒.๑๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และได้เข้าโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑๐.๖๖ ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ ได้เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๔๘.๖๑ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และได้เข้าโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๔๖.๕๐ ส่วนผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนราษฎร์ ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๘.๖๘ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และได้เข้าโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๓๘.๓๓ ส่วนผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๐.๕๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และได้เข้าโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๔.๕

๑.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนแต่ละประเภท มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ไม่แตกต่างกัน

๒. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดา มารดา นักเรียน

๒.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดา มารดา นักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่บิดา มารดา ประกอบอาชีพชั้นสูง ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๔.๓๐ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑.๑๖ นักเรียนที่บิดา มารดา ประกอบอาชีพนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๓.๑๒ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๐.๘๓ นักเรียนที่บิดา มารดา ประกอบอาชีพพ่อค้า

เจ้าของวันชำ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๓๓.๓๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร ร้อยละ ๓.๑๖ นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพเสมียน ลูกจ้างประจำ และข้าราชการชั้นประทวน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๒๔.๖๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร ร้อยละ ๑๔.๑๖ นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๕๑.๕๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร ร้อยละ ๒.๓๓

๒.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพพ่อค้า เจ้าของวันชำ มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนของประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพดังกล่าวมีร้อยละ ๕ แต่จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าเรียนมีถึงร้อยละ ๑๒ และนักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพเสมียน ลูกจ้างประจำ ข้าราชการชั้นประทวน มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนของประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพดังกล่าวมีร้อยละ ๗ แต่จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษามีถึง ร้อยละ ๒๓ สำหรับนักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูง นักธุรกิจนักอุตสาหกรรม และอาชีพเกษตรกรรม มีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างจากสัดส่วนของประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพดังกล่าวมีร้อยละ ๕, ๒, ๕๗ ตามลำดับ และจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษามีร้อยละ ๓, ๒, ๕๗ ตามลำดับเช่นกัน ส่วนนักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพกรรมกร มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อต่ำกว่าสัดส่วนของประชากร กล่าวคือ สัดส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพกรรมกรมีร้อยละ ๒๐ แต่จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษามีเพียงร้อยละ ๓ เท่านั้น

๓. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา มารดา นักเรียน

๓.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อ
 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา มารดา นักเรียน
 กล่าวคือ นักเรียนที่บิดา มารดา ได้รับการศึกษาไม่จบชั้น ป.๔ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
 ร้อยละ ๑๑.๒๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑๖.๓๓
 นักเรียนที่บิดา มารดา ได้รับการศึกษาจบ ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๗ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
 ร้อยละ ๕๓.๕๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๕๕.๓๓
 นักเรียนที่บิดา มารดา ได้รับการศึกษาจบ ป.๗ แต่ไม่เกิน ม.ศ.๓ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
 ร้อยละ ๗.๒๒ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๖.๖๖
 นักเรียนที่บิดา มารดา ได้รับการศึกษาจบ ม.ศ.๓ แต่ไม่เกิน ม.ศ.๕ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน
 รัฐบาล ร้อยละ ๑๔.๗๒ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๘.๓๓
 นักเรียนที่บิดา ได้รับการศึกษาจบ ม.ศ.๕ หรือเทียบเท่า ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
 ร้อยละ ๔.๗๒ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๔.๑๖ นักเรียน
 ที่บิดา ได้รับการศึกษาจบอนุปริญา ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๕.๕๕ ของสัดส่วน
 นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๓.๑๖ นักเรียนที่บิดา ได้รับการศึกษา
 จบปริญาตรี ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๒.๑๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๐.๕๓ นักเรียนที่บิดา ได้รับการศึกษาสูงกว่าปริญาตรี ได้เข้าศึกษา
 ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๐.๔๑ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์
 ร้อยละ ๐.๑๖

๓.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดา มารดา นักเรียนกับระดับการศึกษา

ของประชากร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียน
ที่บิดาได้รับการศึกษาต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกันอย่าง
กล่าวคือ นักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาไม่จบชั้น ป.๔ มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อต่ำกว่าสัดส่วน
ของจำนวนประชากร คือสัดส่วนประชากรที่ได้รับการศึกษาไม่จบ ป.๔ มีร้อยละ ๔๒ แต่จำนวน
กลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าเรียนมีเพียงร้อยละ ๓๓ เท่านั้น นักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาจบ ป.๔
แต่ไม่เกิน ป.๗ มีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อใกล้เคียงกับสัดส่วนจำนวนประชากร คือสัดส่วนประชากร
มีร้อยละ ๕๓ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าเรียนมีร้อยละ ๕๖ นักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาสูงกว่า
ชั้น ป.๗ มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนจำนวนประชากร คือสัดส่วนจำนวนประชากร
มีร้อยละ ๕ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าเรียนมีถึงร้อยละ ๓๑

๔. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับรายได้ของครอบครัวนักเรียน

๔.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อ
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียน กล่าวคือนักเรียน
ที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
ร้อยละ ๓๕.๕๓ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๕๓.๐๐
นักเรียนที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐ บาท ได้เข้าศึกษาใน
โรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๒๒.๔๓ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์
ร้อยละ ๒๖.๕๐ นักเรียนที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้เดือนละ ๒,๐๐๐ ถึง ๓,๐๐๐ บาท
ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๑๗.๕๐ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และ
โรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑๑.๑๖ นักเรียนที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้เดือนละ ๓,๐๐๐ ถึง
๕,๐๐๐ บาท ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๑๓.๐๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่ม
ตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๗.๖๖ นักเรียนที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า

เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๗.๐๘ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑.๖๖

๔.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวนักเรียนกับรายได้เฉลี่ยของประชากร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อต่ำกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร คือ สัดส่วนของจำนวนประชากรมีร้อยละ ๗๕ แต่สัดส่วนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างได้เข้าเรียน ร้อยละ ๔๔ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้เกินกว่าเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร คือ สัดส่วนของจำนวนประชากรมีร้อยละ ๒๕ แต่สัดส่วนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างได้เข้าเรียนมีถึงร้อยละ ๕๖

๕. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน

๕.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนพี่น้องไม่เกิน ๔ คน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๓๐.๐๐ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๒๑.๖๖ ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนพี่น้องเกินกว่า ๔ คน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๗๐.๐๐ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๗๘.๓๓

๕.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องในครอบครัวนักเรียนกับจำนวนบุตรในครอบครัวประชากร พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงอาจกล่าวได้ว่า

นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แยกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อต่ำกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน มีร้อยละ ๖๗ แต่สัดส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อมีเพียง ร้อยละ ๕๕

นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คน มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คน มีร้อยละ ๓๓ แต่สัดส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อมีถึงร้อยละ ๗๒

๖. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาถึงการมีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ กล่าวคือนักเรียนที่มีพี่เรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๕๕.๕๓ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๑๕.๐๐ สำหรับนักเรียนที่ไม่เคยมีพี่เรียน หรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๓๐.๗๖ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๕๒.๐๐

๗. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน

๗.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน กล่าวคือนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๕๒.๓๖ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๓๓.๐๐ นักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่นอกเมืองได้เข้าศึกษา

ในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๘๗.๒๓ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์
ร้อยละ ๒๗.๐๐

๗.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษา
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมือง มีแนวโน้ม
ได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร คือ สัดส่วนประชากรที่มีภูมิฐานะในเมือง
มีเพียงร้อยละ ๑๐ แต่สัดส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อมีถึงร้อยละ ๘๗
นักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบท มีแนวโน้มได้เข้าศึกษาต่อกว่าสัดส่วนของจำนวนประชากร
คือ สัดส่วนประชากรที่มีภูมิฐานะในชนบทมีถึงร้อยละ ๕๐ แต่สัดส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
ที่ได้เข้าศึกษาต่อมีเพียงร้อยละ ๕๓ เท่านั้น

๘. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของนักเรียน

๘.๑ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าศึกษาต่อ
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กล่าวคือ
นักเรียนที่มีผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในกลุ่มสูง ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
ร้อยละ ๒๐.๐๒ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๓.๕๐
นักเรียนที่มีผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในกลุ่มกลาง ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
ร้อยละ ๕๒.๑๕ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๕๒.๕๐
นักเรียนที่มีผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในกลุ่มต่ำ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
ร้อยละ ๒๗.๗๗ ของสัดส่วนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๔๔.๐๐

๔.๒ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การอภิปรายผล จะเสนอผลการอภิปรายตามลำดับหัวข้อแปรอิสระดังต่อไปนี้

๑. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มา ปรากฏว่านักเรียนที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอมากที่สุด วนจากโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดเป็นลำดับรอง และจบจากโรงเรียนราษฎร์น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสัดส่วนจำนวนประชากรนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับการได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์นั้น ปรากฏว่า ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล มากกว่าที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ในทางกลับกัน ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนราษฎร์ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนราษฎร์มากกว่าที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณภาพของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์มีความแตกต่างกัน ดังที่ เจนคิส (Jenkins, ๑๙๗๑ : ๗๑) ศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดี จะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มากกว่าผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมไม่ดี ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของโรงเรียนราษฎร์น้อยกว่าโรงเรียนรัฐบาล จึงทำให้นักเรียนโรงเรียนราษฎร์ ได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนรัฐบาลน้อย

ในทางกลับกันนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลก็ต้องการที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนเดิม และโรงเรียนรัฐบาลมักจะใช้วิธีคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนโดยวิธีสอบคัดเลือก เมื่อมีการสอบคัดเลือก นักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่จะสอบได้น้อยกว่านักเรียนที่เรียนมาจากโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะคุณภาพของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ โวลเฟิล (Wolfe, ๑๙๖๕ : ๒๓๔) ที่พบว่านักเรียนที่ได้เข้าศึกษาในระดั้ววิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของโรงเรียนที่เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

๒. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของบิดามารดานักเรียน ปรากฏว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ คือนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพ เสริมงาน ลูกจ้างประจำมีเงินเดือน ข้าราชการชั้นประทวน และพ่อค้า มีแนวโน้มได้เข้าเรียนสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพ กรรมกร และเกษตรกร ทั้งนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๐๕ : ๑๐ - ๑๒) ที่พบว่าบิดาที่มีอาชีพเกษตรกรและกรรมกร ส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงแค่วัฒนศึกษา ส่วนบิดาที่มีอาชีพ ค้าขาย และข้าราชการ ส่วนใหญ่มุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

สำหรับการได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์นั้น ปรากฏว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพชั้นสูง นักธุรกิจ พ่อค้า เสริมงาน ลูกจ้างประจำ ข้าราชการชั้นประทวน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าการเข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ ในทางกลับกันนักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพเกษตรกร กลับได้เข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สูงกว่าที่จะได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิน และฮัสเซย์ (Jin & Hussey, ๑๙๖๕ : ๒๓๓) ที่ศึกษาพบว่า โอกาสในการเรียนคือของเด็กไม่เท่ากัน ผู้ที่มีสติปัญญาในระดับเดียวกัน แต่อยู่ในสถานะทางสังคมแตกต่างกัน

ย่อมมีโอกาสแตกต่างกัน ผู้ที่อยู่ในสังคมวิชาชีพชั้นสูง (Professional and Managerial) มักจะมีโอกาสสูงกว่าผู้ที่อยู่ในสังคมอาชีพระดับต่ำ (Manual Workers, Skilled and Unskilled) กว่าเสมอ

๓. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของบิดามารดานักเรียน ปรากฏว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระดับการศึกษาของบิดา ผู้ที่มีโอกาสได้ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว นักเรียนที่บิดามีความรู้ไม่จบชั้น ป.๔ มีโอกาสได้เข้าเรียนน้อยมาก ส่วนนักเรียนที่บิดามีความรู้จบ ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๗ มีโอกาสได้รับการศึกษาอยู่ในสัดส่วนเดียวกันกับสัดส่วนระดับการศึกษาของประชากร ส่วนนักเรียนที่บิดามีความรู้สูงกว่าชั้น ป.๗ ขึ้นไป มีโอกาสได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ สูงกว่าสัดส่วนของประชากรทั่วไป แสดงว่านักเรียนที่มีบิดามีความรู้สูงกว่า ป.๗ มีโอกาสได้เข้าเรียนสูงกว่านักเรียนที่บิดามีความรู้ต่ำกว่าชั้น ป.๗ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สังก์ อูทรานันท์ (สังข์ อูทรานันท์, ๒๕๑๓ : ๑๓๕ - ๑๓๖) ที่พบว่าเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนมากผู้ปกครองจะได้รับการศึกษาต่ำกว่าชั้น ป.๔ หรือไม่ได้เรียนหนังสือเลย ส่วนผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะเรียนต่อส่วนมากได้รับการศึกษาชั้น ป.๔ ขึ้นไป ส่วนการได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์นั้นปรากฏว่านักเรียนที่บิดามีความรู้ได้รับการศึกษาไม่จบชั้น ป.๔ หรือจบ ป.๔ แต่ไม่เกิน ป.๗ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลน้อยกว่าโรงเรียนราษฎร์ ส่วนนักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาสูงกว่าชั้น ป.๗ ขึ้นไป ได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนรัฐบาลมากกว่าโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งแสดงว่าระดับการศึกษาของบิดามีส่วนในการกำหนด การได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนรัฐบาล หรือโรงเรียนราษฎร์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโมค (Smoke, ๑๙๕๗ : ๕๔) ที่พบว่าบุตรของผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง มีโอกาสสำเร็จการศึกษาได้มากกว่าบุตรของผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่สูงนัก

๔. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของบิดามารคานักเรียน ปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้เฉลี่ยของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับรายได้ครอบครัวของนักเรียนที่มีโอกาสเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แล้ว พบว่ามีโอกาสได้เรียนต่อมาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อเดือนเป็นส่วนมาก ซึ่งแตกต่างจากสัดส่วนรายได้เฉลี่ยของประชากรส่วนใหญ่ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ทั้งนี้สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ ยูเนสโก (UNESCO, ๑๙๖๑ : ๕) ที่ว่าประเทศต่าง ๆ หลายประเทศในเอเชีย มีกำลังเงินไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายเงินให้การศึกษาแก่ประชาชนได้ทั่วถึง นอกจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาสูงจนผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีคอยกว่า

สำหรับกรณีได้เขาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์กับรายได้ของครอบครัว พบว่า ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้เกินกว่า ๒,๐๐๐ บาท ขึ้นไปได้เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมากกว่าที่จะเรียนในโรงเรียนราษฎร์ ส่วนผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท ได้เขาเรียนในโรงเรียนราษฎร์ มากกว่าในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๑๔ : ๔๖ - ๔๘) ที่พบว่า นักเรียนที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีอุปสรรคการสอนดี กรณี มักเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่ารายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ส่งผลการได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนราษฎร์

๕. โอกาสการได้เข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงจำนวนพี่น้องของนักเรียน ปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนบุตรในครอบครัวของประชากรกับจำนวนพี่น้องในครอบครัวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แล้ว (ตารางที่แนบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ กล่าวคือ สัดส่วนจำนวนบุตรในครอบครัวประชากรนั้น ครอบครัวที่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน มีร้อยละ ๖๗ ส่วนครอบครัวที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คน มีร้อยละ ๓๓ สำหรับผู้ที่มีโอกาสได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ พบว่า มาจากครอบครัวที่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน ร้อยละ ๖๘ และมาจากครอบครัวที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คน ร้อยละ ๓๒

สำหรับการได้เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนั้น ปรากฏว่าได้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบุตรไม่เกิน ๔ คน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าในโรงเรียนราษฎร์ และในทางกลับกันนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบุตรเกินกว่า ๔ คน ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สูงกว่าในโรงเรียนรัฐบาล ความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๖. โอกาสการได้เข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงการมีโรงเรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล มีโรงเรียนหรือเคยเรียนที่กำลังเรียนอยู่สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ไม่มีโรงเรียนหรือเคยเรียนอยู่ในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ แสดงว่าการมีโรงเรียนหรือเคยเรียนในโรงเรียน ไม่มีผลต่อการได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล หรือโรงเรียนราษฎร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๗. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนของประชากร ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐ กล่าวคือ สัดส่วนของประชากรที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองมี ร้อยละ ๑๐ และอยู่ในชนบท ร้อยละ ๙๐ ส่วนที่มีโอกาสได้ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองถึง ร้อยละ (๕๓) และมีภูมิฐานะในชนบทเพียงร้อยละ (๔๗) จึงแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองมีโอกาสดำเนินการได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าชนบทภูมิฐานะอยู่ในชนบท

ส่วนการได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบท สำหรับนักเรียนที่มีภูมิฐานะในชนบทจะได้อ่านศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สูงกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมือง

ผลการศึกษากังกล่าว ออกคอร์ดกับที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาฯ (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๑๔ : ๕๘) ผู้ที่มีโอกาสได้รับการศึกษา
 สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะได้เปรียบทางเศรษฐกิจและอยู่ใน
 ในตัวเมือง ส่วนผู้ที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในชนบท จะมีโอกาสได้เข้าศึกษาภาคบังคับเท่านั้น
 ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอภิสิทธิ์ชนของนักเรียนเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะงดผลต่อการได้
 เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

๕. โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
 ของนักเรียน ปรากฏว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ใน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กับสัดส่วนประชากร ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจ
 กล่าวได้ว่า นักเรียนที่ผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แยกต่างก็มีโอกาสในการเข้า
 ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ไม่แตกต่างกัน คือประชากรนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
 ที่ผลการเรียนปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด ก็มีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อมีจำนวนมากที่สุด
 ส่วนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ผลการเรียนต่ำมีจำนวนรองลงมา ก็มีโอกาสดำเนิน
 ศึกษาต่อมีจำนวนรองลงมา และนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ผลการเรียนสูงมีจำนวน
 น้อยที่สุด ก็มีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อมีจำนวนเป็นอันดับที่สาม ได้สัดส่วนกับประชากรนักเรียน
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนการได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียน
 ราษฎร์นั้น เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแล้ว ปรากฏว่าแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ คือนักเรียนที่ผลการเรียนในกลุ่มสูงมีแนวโน้มว่าได้เข้าศึกษา
 ในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าในโรงเรียนราษฎร์ ส่วนนักเรียนที่ผลการเรียนในกลุ่มต่ำ มีแนวโน้ม
 ที่จะได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนราษฎร์มากกว่าในโรงเรียนรัฐบาล

ข้อเสนอแนะทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่จบจากประเภทโรงเรียนที่แตกต่างกัน และสถานภาพส่วนตัวเกี่ยวกับอาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ภูมิสำเนาที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างกันไปด้วย ฉะนั้นควรจะได้มีการพิจารณาปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยิ่งขึ้น คือ

๑. การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนราษฎร์มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับโรงเรียนรัฐบาล โดยคำนึงถึง

- ๑.๑ คุณวุฒิของครู
- ๑.๒ สวัสดิการของครู
- ๑.๓ อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน
- ๑.๔ บริเวณโรงเรียน อาคาร และสถานที่เรียน
- ๑.๕ อุปกรณ์การเรียน การสอน

๒. นโยบายและวิธีการ คัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ควรจะได้พิจารณาถึงองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ของนักเรียน นอกเหนือจากการใช้วิธีสอบคัดเลือก โดยให้ข้อทดสอบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน

๓. ค่าใช้จ่ายของนักเรียนและผู้ปกครอง จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและอยู่ในสังคมในเมือง มีโอกาสเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ในทางกลับกันผู้ที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลกับเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนน้อยกว่าผู้ที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์ ควรจะได้หาวิธีการให้นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนทั้ง ๒ ประเภทเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนไม่แตกต่างกันมากนัก

๔. ทางด้านการแนะแนวไม่ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ควรจะได้จัดบริการแนะแนวสำหรับนักเรียน โดยให้บริการด้านต่าง ๆ เช่น

๔.๑ ให้บริการสนเทศ โดยจัดหาเอกสารหรือรายละเอียดต่าง ๆ ทางการศึกษา และการประกอบอาชีพที่เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ให้นักเรียนได้ศึกษา เพื่อนักเรียนจะได้มีความรู้เรื่องการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพอย่างกว้างขวาง และทันเหตุการณ์

๔.๒ บริการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

๔.๓ ครูทุกคนจะต้องร่วมมือกับฝ่ายแนะแนวในการให้รายละเอียดในเรื่อง การศึกษาต่อ การเลือกสถานศึกษา การเลือกอาชีพ ด้วยวิธีการสอดแทรกความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งกล่าวในเนื้อหาวิชาที่สอน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำงานวิจัยต่อไป

๑. ควรจะได้ทำการวิจัยต่อไปว่า ในบรรดาองค์ประกอบที่มีผลต่อโอกาสการได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อาชีพของบิดา มารดา รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา มารดา ภูมิฐานะของนักเรียน และผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ องค์ประกอบตัวใดเป็นตัวที่มีความสำคัญที่สุด สามารถให้พยากรณ์โอกาสการได้เรียนต่อของนักเรียนแทนองค์ประกอบตัวอื่น ๆ ได้

๒. ควรจะไต่หากการวิจัยโอกาสการได้เข้าศึกษาในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ เช่น โอกาสการได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยครู หรือสถานศึกษาอื่น ๆ ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. ควรจะไต่หากการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีโอกาสได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา สภาพการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๕ กระทรวงศึกษาธิการ.

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา สถิติการศึกษา ๒๕๑๔ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารโรเนียว ไม่ปรากฏหน้า.

กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ภาคสถิติ (รศ.ภ)

ปีการศึกษา ๒๕๒๐ เอกสารโรเนียว ไม่ปรากฏหน้า.

กองวางแผนประชากรและกำลังคน สถิติและสรุปแผนฯ ๔ ด้านประชากร กำลังคน และการมีงานทำ

สำหรับประชาชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๕๒๐,
๔๓ หน้า.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ วิถีสอนและโอกาสทางการศึกษาของประชาชน รายงานจาก

การวิเคราะห์เอกสารและสถิติทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๔, ๑๓๒ หน้า.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน "ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา"

รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน

๒๕๑๔, ๑๐๕ หน้า.

คณะกรรมการวางแผนสูงๆ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม สมาคมผู้บริหาร

การศึกษาแห่งประเทศไทย วัฒนาพานิชย์ ๒๕๑๔, ๒๕๔ หน้า.

ช่างรบ บัณฑิต "แนวโน้มในการจัดการศึกษาของประเทศไทย" เอกสารการสัมมนาครั้งใหญ่

โครงการวัดผลการศึกษาภาคศึกษา ๑, ๒๕๑๔, ๕๖ หน้า.

นีโคลาส เบนเนทท์ "การพัฒนาเศรษฐกิจกับความไม่เสมอภาคในโอกาสการศึกษา"

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล แปลและเรียบเรียง ศูนย์ศึกษา

๑๘ : มก วาผ - กันยายน ๒๕๑๕, หน้า ๕๑.

มหาวิทยาลัยของรัฐ ทบวง สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พระนคร ๒๕๑๔.

รอนส์กี, สเตนเลย์พี และ กอ สวีส์คิพานิชย์ การมัธยมศึกษาการวางแผนกำลังคนและการศึกษา
ในประเทศไทย ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๘, ๖๓ หน้า.

เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการ "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐" ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ ๘๔ ตอนที่ ๓๑ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๒๐, หน้า ๓๔๔.

เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการ "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่สี่
พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๓๐
ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๐, หน้า ๒๕๑.

สงัด อุทรานันท์ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสถานะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการ
ที่ทำให้เด็กไม่เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษาภาคบังคับ
จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ ประสานมิตร
๒๕๑๓, ๓๗๒ หน้า.

สภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๑๒ - ๒๕๑๓ พระนคร หน่วยพิมพ์และจำหน่าย ศาสตราจารย์
โรงพิมพ์การศาสนา ๒๕๑๓.

รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ พระนคร หน่วยพิมพ์และจำหน่าย ศาสตราจารย์
โรงพิมพ์การศาสนา ๒๕๑๔.

รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๑๔ - ๒๕๑๕ พระนคร หน่วยพิมพ์และจำหน่าย ศาสตราจารย์
โรงพิมพ์การศาสนา ๒๕๑๕.

สภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน "สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกกับผลการศึกษา
ในชั้นปีที่ ๑ ของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๐ และ ๒๕๑๑"

วารสารการวิจัยทางการศึกษา : ๓ : ๒๕๑๖.

สายหยุด จำปาทอง การพัฒนาเศรษฐกิจ เอกสารทางวิชาการ วิทยาลัยครูมหาสารคาม
และวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม ฉบับที่ ๓, ๒๕๑๑, ๓๓๕ หน้า.

สามัญศึกษา กรม รายงานการวิจัยสาเหตุที่เด็กไม่ไปเข้าสอบในโรงเรียนประชาบาล จังหวัดกาญจนบุรี
โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๐๘, ๓๑ หน้า.

สามัญศึกษา กรม รายงานการสัมมนาปัญหาการเรียนประถมศึกษาทั่วชั้น โรงพิมพ์คุรุสภา
๒๕๐๘, ๒๘๓ หน้า.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุดสถิติรายปีประเทศไทย บรรพ ๓๐ พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖
สำนักงานนายกรัฐมนตรี ๒๕๑๗, ๕๖๒ หน้า.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุดสถิติรายปีประเทศไทย บรรพ ๓๑ พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘
สำนักงานนายกรัฐมนตรี ๒๕๑๘, ๕๖๐ หน้า.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สำนักงานนายกรัฐมนตรี ๑๒๒ หน้า.

อารีรัตน์ บุญญลักษณ์ คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ปริชญานิพนธ์ ค.ม.
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖.

อุคม เกิดพิบูลย์ "ผลการเรียนของนิสิตที่มาจากครอบครัวในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และแนวทางสังคม
บางประการจากกรณีตัวอย่างในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" ศูนย์ศึกษา
เมษายน - มิถุนายน ๒๕๑๖, หน้า ๗ - ๗๕.

Altus, William D., "Birth Order and Scholastic Aptitudes Journal of Consulting Psychology 29 : 3, 202 - 205, 1965.

Gene, Glass V., and Stanley, Julian, Statistical Methods in Education and Psychology, Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Inc. 1970, 596 ; ;.

Green, Thomas., Educational Planning in Perspective England FUTURES, IPC Science and Technology Press Limited, 1971.

Hamilton, Mary Tone Greene., "A Study of Dropouts from the white, Public Secondary Schools of South Carolina, Dissertation Abstract, 24 : 4063, April 1964.

- Jean, Floud, Halsey, A.t.l and Anderson C. Arnold., Education Economic, and Society, New York, the Free Press of Glencoe, Inc., 1969.
- Jencks, Christopher., "Social Stratification and Higher Education" Financing Higher Education The American Colleges testing Program 1971.
- OECD, Equal Educational Opportunity 1 France 1971.
- Pozhwak, Niomotullah., The Problem of Educational Wastage and Dropouts in the Afghan Primary Schools Report No.2 of Technical Seminar on Educational Wastage and School Dropouts Bangkok 5 -- 12 September UNESCO Regional office, Bangkok 1966.
- Praphon Jearakul., A Study of Some Factors Associated with Academic Performance of Tenth - Graders in Provincial High Schools of North Eastern Thailand Doctor's Thesis University of Colorado 1976.
- Ronald, Earl, Arther Jackson., "Selected Relation ship Between Activity Participation and Scclastic Achievement for Kansas State University Student." Dissortation Abstracts, 25 : 5151, 1955.
- Smith, Edward W., Krouse, Stanley W., and Akinson, Maek M., The Educator's Encyclopedia, Prontice Hall, Euglewood, Cliffs, N.J., 1967, 914 pp.
- Smoke, Emid E. A Comparison of Graduated And Nongraduates of the Cases of 1951 at Indiana University Doctor's thesis School of Education, Indiana University, 1957.
- Sukhendra, Lalchopra., "Family Size and Sebling Position as Aelated to Measured Intelligence and Academic Achievement" The Journal of Social Psychologe 70 : 133 - 137, 1966.
- UNESCO., Asia, Arab States, Africa Education and Progress, Paris 1961.
- Wofle, Dael "Educational Opportunity, Measured Intelligence, and Social Bockground", Education Economy, and Society 5th ed., New York, the Free Press of Glencoe, Inc., 1969.
- Wolford, Melvin Earl., "An Analysis of Selected Educational Philosophies as Pertinent to Dropout Problem" Dissertation Abstract, Vol.25, April 1965.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามสภาพส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

๑. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยทางการศึกษา เพื่อประโยชน์ของการศึกษาโดยส่วนรวม จึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถามนี้ด้วยความสุจริตใจเป็นจริงใจมากที่สุด
๒. คำตอบที่ได้รับจากท่านถือว่าเป็น ความลับเฉพาะ ผู้วิจัยจะรายงานผลเป็นส่วนรวมจะไม่ระบุผลวิจัยเป็นรายบุคคล
๓. การตอบแบบสอบถาม ให้ตอบทุก ๆ ข้อ ทุก ๆ ตอน

ตัวอย่างคำถาม

นักเรียนนับถือศาสนาอะไร ?

พุทธ

คริสต์

อิสลาม

พราหมณ์

ถ้านักเรียนนับถือศาสนาพุทธ ก็ให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก (/)

หน้า พุทธ ตามตัวอย่าง

ลงมือตอบแบบสอบถาม

๑. โรงเรียนของนักเรียนปัจจุบันชื่อโรงเรียน
อำเภอ
จังหวัด
๒. นักเรียนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มาจากโรงเรียนอะไร
โรงเรียน
อำเภอ
จังหวัด ..
๓. โรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นโรงเรียนประเภทใด
 โรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัด
 โรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ
 โรงเรียนราษฎร์
๔. สถานะการสมรสของบิดามารดาของนักเรียนเป็นอย่างไร
 อยู่ร่วมกัน
 บิดาถึงแก่กรรม
 มารดาถึงแก่กรรม
 บิดามารดาถึงแก่กรรม
 บิดามารดาหย่าขาดจากกัน
(คำถาม ข้อ ๕, ๖ ในกรณีที่ไม่มีบิดา ให้ถือเอามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนแทน)
๕. บิดาของนักเรียนประกอบอาชีพอะไร
 ผู้พิพากษา
 ทนายความ
 แพทย์
 อาจารย์วิทยาลัย, อาจารย์มหาวิทยาลัย

- ข้าราชการอื่น ๆ (ไปรษณีย์ชั้น, ตำแหน่ง).....
- ตำรวจ (ไปรษณีย์)
- ทหาร (ไปรษณีย์)
- ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล
- ครูโรงเรียนราษฎร์
- ครูโรงเรียนประชาบาล
- ครูโรงเรียนประถมศึกษาในเมือง
- นักธุรกิจ
- นายธนาคาร
- พ่อค้าขายส่ง
- พ่อค้าขายปลีก, เจ้าของร้านค้า
- พ่อค้าหาบเร่, ขายของในตลาดสด
- เจ้าของรถมอเตอร์ไซด์
- กรรมกรรับจ้าง
- ชาวนา, ชาวสวน, ชาวไร่
- ช่างฝีมือ (ไปรษณีย์ว่าเป็นช่างอะไร).....
- อาชีพอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ (ไปรษณีย์).....

๖. บิด ของนักเรียนจบการศึกษา ระดับใด

- ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ไม่เกินประถมศึกษาปีที่ ๗
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ แต่ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ ๓
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แต่ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ ๕
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ หรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ., ป.ป. หรือมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ
- จบอนุปริญญา หรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ.สูง, อ.กศ., พ.ม., ป.วส. ฯลฯ

จบปริญญาตรี

จบสูงกว่าปริญญาตรี

๗. บิดาของนักเรียนมีรายได้ประมาณเดือนละเท่าไร

ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๑,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๒,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๕,๐๐๐ บาท

๘. มารดาของนักเรียนมีรายได้ประมาณเดือนละเท่าไร

ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๑,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๒,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

เกินกว่า ๕,๐๐๐ บาท

๙. ครอบครัวของท่านมีรายได้พิเศษอะไรบ้าง ที่นอกเหนือจากเงินเดือน (ตัวอย่างเช่น มีบ้านมีที่นา, หรือรถให้คนเช่า ฯลฯ) ถ้ามีโปรดระบุ

๑.

๒.

๓.

๔.

๑๐. รายได้พิเศษดังกล่าวในข้อ ๙ ได้ประมาณเดือนละเท่าไร

ประมาณเดือนละ บาท

๑๑. พี่น้องที่เกิดร่วมบิดามารดาเดียวกันกับตัวนักเรียน รวมทั้งตัวนักเรียนด้วย มีจำนวนเท่าไร

ไม่เกิน ๔ คน

เกินกว่า ๔ คน

๑๒. นักเรียนมีพี่ร่วมบิดามารดาเคยเรียน หรือกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนที่นักเรียน เรียนอยู่ในปัจจุบันหรือไม่

มี

ไม่มี

๑๓. ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ที่ไหน

ในตัวจังหวัด ในเขตเทศบาล

ในตัวจังหวัด แต่นอกเขตเทศบาลที่ไม่ห่างไกลจนเกินไป

ในตัวอำเภอและอยู่ในเขตสุขาภิบาล

อยู่ในชนบทห่างไกลจากตัวอำเภอหรือตัวจังหวัด

๑๔. ขณะนี้ท่านพักอยู่ที่ไหน

ที่ที่อยู่ถาวรของข้าพเจ้าตั้งระบุไว้ในข้อ ๑๓

พักอยู่กับญาติในตัวเมือง

อยู่หอพักเอกชน

อยู่วัด

ที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๑๕. ผลการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของนักเรียนสอบได้เกรดเฉลี่ย หรือคะแนนร้อยละเท่าไร

เปอร์เซ็นต์ (ในกรณีที่โรงเรียนใช้ระบบเปอร์เซ็นต์)

เกรดเฉลี่ย..... (ในกรณีที่โรงเรียนใช้ระบบเกรดเฉลี่ย)

ขอขอบคุณ